

ВІСНИК

VISNYK the HERALD

суспільно-політичний місячник

РІК XXXIII, Ч. 6
YEAR XXXIII, No. 6

ЧЕРВЕНЬ — 1980
JUNE — 1980

ЦІНА 0.90 ЦЕНТІВ
PRICE \$0.90

ВІСНИК

ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБОД УКРАЇНИ

ЗМІСТ

З дипломатичних акцій ОУН і АБН	1
М. МЕЛЬНИК — Хто володіє республіками ССР?	2
БОГДАН ЛІВЧАК — 10 томів „фундаментальної“ неправди	3
Керівні органи ТУСМ	7
Д-Р ВЯЧЕСЛАВ СЕНЮТОВИЧ-БЕРЕЖНИЙ — Із історії Руси	8
Нове число „АБН-Кореспонденц“	11
ПРОФ. І. ЛЕВАДНИЙ — Українські традиції Чорного моря	12
Д-Р МИКОЛА АРКАС — Назви Чорного моря	13
АЛЛА КОССОВСЬКА — Над морем (Вірш)	13

СТОРІНКА ОЖ ОЧСУ

ОКСАНА КЕРЧ — Заслужене відзначення мгр. Уляни Целевич	14
Вечір композитора В. Івасюка в Гартфорді, Конн.	15
ОКСАНА КЕРЧ — „Пані в чорному“ — бл. п. Стефанія Шаран	16
Свято жінки-героїні у Філадельфії	17
Шевченко в своїх листах про москалів (Н. Н.)	18

З ЖИТТЯ ВІДДІЛІВ

Вшанування пам'яті ген. Тараса Чупринки в Клівленді, в Нью Йорку, Річні Збори 35 Відділу в Асторії, Н. Й.	20-21
---	-------

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

Мандри по Україні (Переклад)	22
ОЛЕКСА ВЕРЕТЕНЧЕНКО — Дружба (Вірш)	23
УВУ видав перший франкомовний збірник про І. Франка	23
ПАНЬКО НЕЗАБУДЬКО — два фейлетони	24

ПРО ГАЗЕТУ „СТУДЕНТ“

Газета „Свобода“ пером п. Р. Хом'яка закликає в чи-
слі 77 читати журнал „Студент“ — „газету канадських
студентів“...

Інформуємо, що газета „Студент“ помістила в остан-
нім числі лише один матеріал українською мовою (ви-
пади проти Валентина Мороза), а всі інші матеріали, до
речі, дискусійні — надруковані англійською мовою.

У Харківському університеті студенти при місцевому
ЦК комсомолу видають газету-багатотиражну під назвою
„Студент“ — російською мовою.

ВІСНИК

З ДИПЛОМАТИЧНИХ АКЦІЙ ОУН і АБН

У зв'язку з загостреною міжнародною ситуацією, підготовлено і заслано кілька родів меморіалів від Організації Українських Націоналістів, за підписом Голови Проводу Я. Стецька, до урядових чинників вільного світу.

Був пересланий меморіал до президента ЗСА Джімі Картера, міністра закордонних справ С. Венса і дорадника в справах національної безпеки З. Бже-зінського. В меморіалі з'ясовано, що агресія Москви в Афганістані — це природне явище московського імперіалізму, який є притаманий москалям від початку виникнення їх держави. Експансія провадилася під різними кличами: „пансловізму“, „православія“, а тепер — комунізму. У меморіалі звертається увагу, що навіть у конституції ССР є окремі параграфи про підтримку для „національно-визвольних рухів“ і соціальних революцій, щоб тим чином дати Москві змогу ініціювати все нові війни та втруча-тися у внутрішні справи вільних народів.

Московський план — це опанувати стратегічно важні позиції в Азії і Африці, щоб відрізати індустріалізовану Західну Європу від багатьох на природні поклади країн Близького Сходу і Африки. Найкращим потягненням ЗСА на агресію в Афганістані було б визволення Куби, яка являється московським бастіоном в завоюванні Південної Америки і постачає Москві наемників для опанування Африки.

Меморіал звертає увагу на національне питання, на поневолені народи в московській імперії, визволення яких могло б одиноко дати тривалу розв'язку світової кризи, бо було б усунене постійне джерело конфліктів, загроза для ще вільних народів від московського імперіалізму. Національне питання в ССР не може бути трактоване, як внутрішнє питання Москви; навпаки — концепція визволення поневолених народів повинна стати складовою частиною закордонної політики вільних країн світу.

В ін. меморіалі подається національний стан в Советському Союзі в московській імперії, ю таке ж

відсоткове відношення в Советській Армії та аналізується можливості допомогти поневоленим народам у їхній боротьбі. З'ясовано зокрема далекосіжнє значення самостійності України, яка своїми природними багатствами, населенням, а головно безперервною боротьбою є ключем до розвалу імперії, а тим самим і до самостійності всіх інших поневолених народів.

З частково відмінним змістом був висланий меморіал до прем'єра Великобританії — пані Течер і міністра закордонних справ лорда Карінгтона.

Меморіали одержали міністри закордонних справ Бельгії, Німеччини, Франції, Данії, Фінляндії, Греції, Ірландії, Італії, Іспанії, Лексембургу, Голландії, Норвегії, Португалії, Швеції, Швейцарії.

Меморіал висланий до міністрів закордонних справ: Єгипту, Японії, Австралії, Національного Китаю, Сауді Арабії, Туреччини, Ізраїля, вказує зокрема на велике пов'язання національної безпеки тих країн з визволенням поневолених народів, що рівнялося б розвалові московської імперії.

З південноамериканських країн меморіали отримали президенти і міністри закордонних справ таких держав: Аргентини, Бразилії, Парагваю, Мехіко, Венесуелі і Чіле.

До президента Пакістану вислано меморіал з більш конкретнішими пропозиціями, а з представниками тієї країни відбулися окремі зустрічі. Також амбасадори в Бонні вгорі вичислених країн дістали копії меморіалів і супровідні листи.

Окремо опрацьований був меморіал до місій країн вільного світу в ОН, а окремий до генерального секретаря НАТО Й. Люндса.

На засіданні ЦК АБН був запропонований голо-вою АБН Я. Стецьком проект від АБН. Національні представники, ознайомившись із текстом і після деяких своїх доповнень, прийняли текст меморіалу, який за підписами членів ЦК АБН був висланий американському й іншим урядам західніх держав. С. П.

М. Мельник

ХТО ВОЛОДІЄ РЕСПУБЛІКАМИ СССР?

Михаїл Восленський, російський втікач з ССР та один із найвищих урядовців комуністичної партії і уряду ССР, недавно написав німецькою мовою книжку „Номенклятура: Елітарна потуга Москви“. Частина книжки з'явилася в найбільшому німецькому тижневику „Der Spiegel“. Про те, хто в дійсності володіє „союзними республіками“ ССР, Восленський пише коротко, але незвичайно змістово. Його інформації цілком заперечують політично мотивовані твердження, мовляв, ССР володіють не росіянами, а комуністами, „советами“, чи „партоократами“. На ту тему Восленський висловлюється так:

„Советський Союз є союзом держав і складається з Союзних республік. Апарат влади в поодиноких республіках є відзеркаленням вершка номенклатурної кляси в центрі (в Москві — М. М.)...

Та володарі республік відчувають на собі кожного дня тяжку руку їхніх московських панів — часом руку допомоги, а часом карі, та все руку, яка їмкаже що робити.

Теоретично республіки ці є сувереними національними державами, які добровільно злучились в одному Союзі і які мають право з цього Союзу виступити. Однака це право, що його советські конституції все затримують, є фікცією. Немає ніяких законних основ для процедури відносно того роду виходу; ба, щобільше: кожне слово звернене в напрямі розширення незалежності якоїсь республіки в рамках ССР — про вихід немає навіть мови — вважається пропагандою „буржуазного націоналізму“ і підлягає карі.

В кожній республіці панують росіяни без ніякого політичного обмеження: це ті члени номенклятури, що їх туди висилає Центральний Комітет КПСС. Ці росіяни займають ключеві позиції в республіках.

Там існує написаний закон, що другий секретар Центрального Комітету КП є росіянин, і то росіянин з Москви. Навіть траплялось таке, що член номенклятури з Москви був висланий на пост першого секретаря ЦКП тої чи іншої республіки, наприклад, довгорічний перший секретар Московського окружного і міського комітету партії Н. Хрущов був висланий в Україну; Брежнєв був першим секретарем в Молдавії, а відтак в Казахстані.

Інші секретарі Центральних Комітетів партії в національних республіках є членами відносних націй — але кожний з них має російського наглядача.

Майже всюди голова КГБ у республіках з росіянами, як теж і цілий апарат КГБ складається переважно з росіян. Також військова команда в республіках є в руках росіян. Націонали, яких ставлять на важні пости, є переважно зрусифіковані люди, одружені з росіянками, вишколені в Росії».

(„Америка“ ч. 57).

Від Редакції: Радимо уважно прочитати цей новий політичний документ п. ген. Григоренкові і його прихильникам — для прояснення не лише політичного, а й національного розуму.

ЩЕ ПРО ВІК КИЄВА

Акад. Б. Рибаков у советських виданнях був змушений — на основі найновіших розкопів у Києві — прийти до висновку, що столиця України Київ існував уже, як поселення, у 5-му столітті нашої ери. Засновник Києва князь Кий збудував над Дніпром оборонну фортецю на Старокиївській горі. Вона була невелика, оточена валом і ровом. Знайдена там кераміка типу „корчак“ датується V-VI ст.

Про першого полянського князя Кия розповідається в літописах, українських і вірменських (в „Історії Торона“).

Археологи вважають, що Замкова Гора в Києві була заселена вже в V столітті, про що слідчать знайдені там монети імператорів Анастасія і Юстиніана.

До речі, слово „Москва“ означає в перекладі з латинської мови „Мутна вода“.

КОРОТИЧ ПРОПАГУЄ „ЛЕНІНСЬКІ ЗАПОВІТИ“

Редактор советського журналу „Всесвіт“ Віталій Коротич, який „пописувався“ в Америці кілька років тому, вдаючи з себе демо-ліберала для найвняків (та навіть потрапив для „вивчення“ до „Хрестоматії“ Шкільної Ради в ЗСА) — став головою Жюрі конкурсу для „виготовлення сувенірів не московську Олімпіаду“. Ті „сувеніри“ мали б пропагувати „втілення ленінських заповітів“, а хто виграє на конкурсі, тому партія надасть „право поїхати до країн соціалістичної співдружності“ (не за кордон, щоб не повтікали!).

Як докладно відомо, більшість так зв. „сувенірів“ були в ССР виготовлені руками політв'язнів, а різні „республіканські конкурси“ — це лише дигрова заслона для Заходу, щоб переплутати „карти“, до чого завжди вдається Росія, коли починає земля горіти під ногами.

Богдан Лівчак

10 ТОМІВ "ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ" НЕПРАВДИ

У „Радянській Україні“ 11-го березня 1980 р. була поміщена стаття д-ра історичних наук Ю. Бабка „Наукова історія українського народу“.

Необізнатому читачеві могло б здаватись, що там, на Батьківщині-Україні, таки щось змінилося, коли прочитає такий „серцепатальній“ наголовок статті, та й ще авторства д-ра історичних наук.

Та вже із перших рядків статті стає цілком ясно, який крам везуть ці новітні „чумаки“ в Україну. Там стверджується, що „колектив наукових співпрацівників“ совєтської України із старшобратьськими вченими Москви, Ленінграду скомпонували цю „фундаментальну“ брехню у формі 10 книг „Історії УРСР“. (Подано, що праця основана на „ідейній спадщині“ царів К. Маркса, Ф. Енгельса, В. І. Леніна і Л. Брежнєва, чомусь поминув автор „геніяльного“ царя І. Сталіна).

Звичайно, наукову працю на 10-ть книг „Історії“ пишуть науковці по своїх кабінетах із призбирианих довгими літами своєї муравлиної праці матеріалів по архівах і музеях. Але автор розкриває щось цілком інше... Авторам цієї „монументальної“ брехні присвічували вказівки і матеріали з'їздів комуністичної партії, рішення і постанови пленумів Ц. К. партії! Одним словом, партія скомпонувала оцю 10-томову брехню.

Автор статті твердить, і це подає в наголовку, що це „наукова“ праця та й ще й „об'єктивна“. Про її „науковість“, а ще більше „об'єктивність“ годі й дискутувати, бож що спільнота має партія з науковою?

Однак, важливим є відклик автора-комуніста на ідейну спадщину К. Маркса і співробітництво „старшобратьських“ науковців у цій „монументальній“ брехні.

Ось що писав комуністичний божок-кумир К. Маркс про москалів:

„Москва виникла й виховалась в огидній і жалюгідній школі монгольського рабства. Свою силу вона здобула тільки тому, що стала в майстерстві рабства віртуозом. Навіть по своєму визволенні Москва, вже як панівник, і далі грава свою традиційну роль раба. І це, нарешті, був Петро Великий, який поєднав політичну зручність монгольського раба з амбіцією монгольського володара-

ря, що йому Джінгіс-Хан у своєму заповіті визначив здобувати Землю“.

Дальше пише К. Маркс: „Треба тільки змінити низку імен і дат, і буде ясним як день, що поміж політикою Івана III і теперішньою Росією існує не тільки подібність, але рівнозначність. Іван III тільки удосконалив свого часу традиційну політику, що її Іван I — Каліта полишив йому у спадщину“. К. Маркс описав давні царські часи, не знати, що написав би про найновіші часи московських білих, а тепер червоної царів: здається, тільки змінив би імена і дати, і все стало ясно, що діється зараз по волі московських червоної царів.

Думаю, що в Кремлі знають слова і думки К. Маркса, але це не іде уrozріз із їхніми ділами, бо їх плянам присвічує заповіт монгольського володаря Джінгіс-Хана здобувати Землю.

* * *

Перейдім до „Наукової історії українського народу“. Автор цієї „наукової“ праці іде втерим шляхом московського ханату, і мов дресована папуга повторює московську „правду“ про Київську Русь, як колиску трьох сучасних народів — московського, українського і білоруського.

Ми чуємо вже аж до зануди цю побрехеньку. Там, на Україні, це цывірінкають наші, і чужі зайди; те саме ми чуємо і тут, від білих і небілих обруси-телів. А. Солженицин твердить, що ми, українці, разом з москалями творили в добі Києва один народ...

Та який це народ ми творили, коли тоді ще Москви як столиці не було, а тодішні рускі племена жили десь там над рікою Москвою і тодішня Москвщина (це від назви ріки Москви, що по-литовському означає „Гнила вода“) була відгороджена від українських земель непрохідними лісами, мочарами, багнами, так, що навіть московського „духу“ не було чути ні в Києві, ні других українських містах і селах.

Чи випливом любови „одного народу“ можна назвати руйнування Києва московським князем А. Богословським? Який же до біса один народ творили тодішні українці з-над Дніпра чи з Карпат

із мосгольсько-фінськими пленемами, з яких витворилася московська суміш?

Який глум! тоді Боголюбські князі нищили Божі храми на українських землях, а нині це саме роблять їхні наслідники і репетують, що у них свобода релігії! Чи щонебудь змінилося? — абсолютно нічого. Що нічого не змінилося, бачимо, що й серед нас, українців, є такі, які кажуть нам боротися не проти Росії, а проти режиму.

Проф. Андрій Яковлів у вступі до праці „Договор гетьмана Б. Хмельницького з московським царем Олексієм“ пише: „Це були два ріжні чужі народи з погляду походження, культури, звичаїв і мови“.

Другий момент, який видвигає автор цієї „наукової“ праці, це горезвісне „воз’єднання“ України з Москвою. Цілий ряд українських науковців стверджують, що „воз’єднання“ — це еляборат, пофальшований москалями. Проф. М. Грушевський пише: „Замість автентичних статей, московські дяки підсунули українській стороні довільну перерібку-фальсифікат“.

Із різних джерел знаємо, що письменність в Україні, в тодішніх часах і як на тодішні обставини, була велика. Архидіакон Павло Алєпський у розвідці з 1652 р. пише, що письменність огортала ріжні прошарки суспільства. Він стверджує, що майже всі домашні — і не тільки чоловіки, але й жінки і дочки — вміють читати. Перепис 1740 і 1749 років подає, що в семи полках Гетьманщини Полтавської і Чернігівської губерній на 1034 села припадало 366 шкіл з викладанням українською мовою. Одна школа припадала на 740 душ.

У 1804 р. видано указ про заборону вчитися українською мовою. І вже перепис 1897 р. показав, що найбільш неписьменний народ у російській імперії — українці. Вони на найнижчому ступені. Це було в 1897 р., коли на 100 душ припадало тільки 13 письменників. Ось до якої „цивілізації“ відчинила свої двері Україна, опинившись під владою Росії...

Автор так зв. „Наукової історії“ і усі „старшобратські“ чинники далі твердять про благотворність впливу передової московської культури.

Михайло Брайчевський у статті „Приєднання чи воз’єднання“ пише, що не можна говорити про благотворний вплив московської культури. Московська культура в 17-18 ст. перебувала у жалюгідному стані і стояла набагато нижче від української. Вона не тільки не могла здійснювати „благотвор-

ний вплив“ на українську культуру, але навпаки, сама розвивалася під благотворним впливом останньої.

Відомо, що грамотність у Московщині була дуже низькою, тоді як в Україні вона була не тільки серед заможних верхів, але й серед широких верств. Українська старшина у переважаючій більшості мала прекрасну освіту, і тим вона кардинально відріжнялася від московського боярства, мало — або цілком неписьменного. Київська Академія до середини 18 ст., які засновано Московським університетом, була єдиним вищим учбовим закладом на терені Московщини і підбитих країн.

Брайчевський продовжує: українська література, образотворче мистецтво, архітектура, музика, театр стояли на незрівняно вищому щаблі, ніж на Московщині. Ще перед 1648-49 р. московський уряд запрошує українських учених і мистців, доручуючи їм важливі культурно-ідеологічні справи. В 17 ст. в 30-ті роки Епіфаній Словинецький і Арсеній Станівський працювали над перекладом богослужебних книг. По Переяславі найвизначніші культурні діячі на Московщині були переважно українцями, або вихованцями українських високих шкіл.

Ми усі знаємо з історії, що цілий ряд визначних письменників і громадських діячів, як Ф. Прокопович, Ст. Яворський, Я. Козельський, В. Капніст, Л. Тарасевич, А. Досенко, Д. Левицький, В. Боровиковський, І. Мартос, композитори Д. Бортнянський, А. Ведель, М. Березовський і інші, — оце ті, які й мали благодійний вплив на московську культуру.

На цьому можна закінчити цей старий і середньовічний час розвитку української культури і державного буття, який так гостро іде врозріз із „науковими“ висновками московського ступайка в окупованому Києві.

* * *

Зосередьмось на найновіших часах, коли прийшло, як пише Ю. Бабко, до воз’єднання західноукраїнських земель з советською Україною (насправді ж формально приєднали до СССР).

Не буду тут розглядати ці усі „досягнення“ п’ятирічок, здійснення індустріалізації, колективізації. Ю. Бабко пише, що це перемога соціалізму. Краще зупинимось над тим, як це „воз’єднання“ наступило, і що взагалі діялося на теренах Західноукраїнських Земель, які на власній шкірі відчули оте „благородне воз’єднання“.

Усі добре знаємо, чому це „воз’єднання“ сталося.

У висліді короткої війни Польщі з гітлерівською Німеччиною Польща перестала існувати, а на підставі договору Москви з Берліном — Польщу поділили. Наші Землі потрапили Москві, як і Зах. Білорусь.

В часі тієї короткої війни багато із нас, студентів-націоналістів, були у Львові в Бригадках. Вже від первого дня війни моцарства почала валитись, і польські чинники не знали, що мають з нами, політичними в'язнями, робити. 11-го вересня 1939 р. московська армія перейшла кордон, і нас поляки почали звільняти. 22-го вересня москалі вже були в околицях Львова. Врешті, поляки скапітулювали на користь москалів, а німці відступили з-під Львова.

Декілька з нас із цікавості пішли подивитися, як московські „визволителі“ входили до Львова від Личакова. Я вже стрічав багато різних описів і вражінь із цих „вільних“ днів. Всі ці описи майже однозгідні. І зараз бачу перед собою понурий образ, як по бульварі А. Міцкевича (тепер бульвар Т. Шевченка) посувався полчища до центру Львова: серединою йдуть танки і авта, повні вояків, а краями йдуть піхотинці з крісами, наставленими на вікна будинків. Чогось більше пригноблючого я не бачив ні раніше, ні пізніше.

У такій новій дійсності минали перші дні, а там і місяці. 28 жовтня 1939 р. прийшло справжнє „возв'єднання“ Західних Українських Земель із союзовою Україною.

Повернімся трохи в минуле, на кілька десятків років, коли царські війська в серпні 1914 р. перейшли ріку Збруч і вступили на землі Галицької України. Тоді верховний головнокомандувач царської армії генерал-адютант Микола Миколаєвич звернувся до українського народу Австрії з маніфестом, під датою 18. 8. 1914 р., написаним ламаною українською

„РОСІЯ ЗАВЖДИ БУЛА ТЮРМОЮ НАРОДІВ“

Таке свідчення склав у пересланій за кордон заяві сучасний політичний в'язень Москви Богдан Ребрик.

Тим часом, підневільна київська „Молодь України“ з 29. 3. 1980 р. подавала, що в Києві відбувся „всесоюзний семінар молодих журналістів“: на нім навіть „господарі“ ... мусіли промовляти російською мовою, і то після перших виступів російських „старшобратьців“.

мовою, в якому було і таке: „Най не буде больше Подяремной Русси“! І далі: „Най поможет Господь Царствуещому своему Помазаннику Императору Николаю Александровичу всяя Россіи, закончити дело великого князя Ивана Калиты“.

Визволення „Подяремной Русси“ почалось від нищення української культури царським урядом, а скінчилося повним розгромом українства та вивозом визначних наших діячів, між ними й Митрополита А. Шептицького, в глибину Московщини, або в Сибір.

В 1939 р. московські орди зайняли Західну Україну. Сталін наказав маршалові С. Тимошенкові здійснити цю окупацію. Він у маніфесті до українського населення говорив про „визволення українського народу Захід“. України з-під ярма польських панів“, та про „захист життя й майна її населення“. Остання фраза маніфесту звучала: „Починається нове життя без панів-поміщиків, без гніту й насильства“.

Справді, почалося „життя“, повне жаху, який не покидав людей вдень, а ще більше вночі. Знищили дослівно усе, увесь національний дорібок, ще від австрійських часів, аж по окупацію українських земель Польщею.

Декілька прикладів звірства московських „культур-трегерів“, нащадків Івана Каліти. Нищили москалі усе вже від перших днів. Нищили багаті і вартісні книгозбирні, приватні і публічні. Як описують очевидці, пропало багато вартісних рукописів і книжок, які по-варварськи розтягали і розкидали. Діялося це у Підгірцях, у Медиці, в Хирові, у Прилбичах — родинному гнізді Митрополита Шептицького, де між збірками були стародруки, староукраїнські пергаментові рукописи. Пропали архіви й бібліотеки ріжних василіянських монастирів, ос особливо архів у Крехові. Також у Перемишлі понищили московські варвари цінні бібліотеки і рукописи.

Таке саме, чи й гірше діялося у Львові. Загинув цілком архів т. зв. „Стрільниці“, з актами й документами 17-ї ст. Пропали збірки латинського капітулу й латинської архиєпископії, коли у палаті Архиєпископа і в курії заквартирували „бойци“. Страшні спустошення поробили ці вандали в палацах Голуховських, Потоцьких.

Ріжні збірки українських установ по всій Західній Україні, а також у Львові, були понищені московськими визволителями. Знищенні були редакції: „Діло“, „Новий Час“, „Українські Вісті“, видавниц-

тво „Червона Калина“, установи „Українська Бе-
сіда“, „Рідна Школа“, „Союз Українок“, а особли-
во „Просвіта“, де знищили цінний архів від 1868 р.
і цінну бібліотеку.

Безмежне дикунство: архів „Просвіти“ скинено
з полиць на підлогу й зроблено з нього кашу. Всі
сходи були вистелені верствами рукописів, які мос-
ковські вандали зносили з „Просвіти“ і „Діла“ на
знищення. Не допомагали жадні оповіді, що всі
ці збірки резервується для НТШ. Здичавила москов-
ська банда лалила в печах тими книжками. Інші ж
дерли книжки на шматки, складали в стоси, в'яза-
ли дротом та відвозили до фабрики паперу.

Так пропала „Граматика“ церковно-слов'янської
мови проф. М. Возняка, тільки тому, що було слово
„церковна“! Доля хотіла, що навіть Наркомат Осві-
ти УССР дозволив в університеті користуватись ті-
єю граматикою... але ні професори, ні студенти не
могли вже її відшукати. Така сама доля стрінула
і наукові бібліотеки. В першу чергу, пішла з віт-
ром бібліотека НТШ. Якщо на місці не все понищи-
ли, то пакували в стоси і вивозили до Москви чи ін.
міст Московщини.

То, що діялося з мертвим інвентарем, те саме і з
живим, бо масові арешти людей не давали зможи
заводити списків заарештованих: їх позначали чи-
слами, себто як інвентар. Вивозили у далекі простори
неісходимої Сибіри, або в Казахстан. Їх везли
у забитих вагонах, під час сильних морозів. В цей
час у Львові московські вандали огрівали кімнати
папером з книжок, а жертви насильного вивозу за-
мерзали у вагонах, замерзлих людей скидали з ва-
гонів у сніг.

Скільки народу було постріляно, скільки виве-
зено? — ніхто не може точно визначити, в кож-
ному разі йдеться про сотні тисяч.

За 21 місяць перебування московської банди в
Західній Україні були три велетенські транспорти із
самого Львова. Останній масовий вивіз відбувся в

перших днях червня 1941 р. В плянах московських
було вивезти українське населення із Західної
України і спровадити москалів.

Митрополит Шептицький у листі до Ватикану з
7-го листопада 1941 р. оцінював кількість ув'язнен-
их, силою вивезених і вбитих українців з однієї
тільки Львівської дієцезії на 200,000, а з усієї Га-
личини на 400,000 осіб.

На щастя, цей період московського панування
тривав тільки 21 місяць, та все ж таки пожнив'я
було жахливе. Так виглядало „нове життя“, про
яке говорив маршал С. Тимошенко у маніфесті.

Вибух німецько-московської війни перервав ма-
сакру українського населення.

Із втечею москвинів показалися наявними інші
бандитські вчинки, особливо по тюрях. У Львові, в
тюрмі при вул. Сапіги-Лонцького, у Бригідках, на
Замарстинові, при вул. Яхновича — скрізь той са-
мий жах: у камерах і підвалах стоси споторвених
трупів, на подвір'ях свіжо засипані ями; на кожно-
му кроці калюжі засохлої крові, в повітрі — со-
пух від разкладених тіл...

Московський дикун позначив свою втечу із За-
хідної України кривавими слідами. Покидаючи За-
хідню Україну, нащадки Каліти і Петра 1-го москов-
ські звірі проявляли нечувану жорстокість, вимор-
довуючи з садистичною кровожерливістю тисячі по-
літичних в'язнів. Це діялося у майже всіх містах.

* * *

Ми зараз стрічаємося із твердженнями, що ССР
— московською імперією — керує партократія і це,
мовляв, вона за все відповідає, та що нам треба йти
проти тієї „партоократії“ спільним фронтом — із
московським народом! Виразником таких думок є
ген. П. Грогоренко і подібні.

Трудно встановити, звідки вони черпають такі
інформації, які, однак, йдуть відріз із москов-
ською дійсністю, з русифікацією і т. д.

Одно треба ствердити, що у ген. Григоренка дуже
слабеньке знання історії України, а історію
Московщини він знає хіба із матеріалів і вказівок
комуністичної партії.

Вже на початку я зазначив, що на месіянську
хворобу Московщини вказав К. Маркс. Про Каліту
згадував у Львові й генерал-ад'ютант Микола Ми-
колаєвич у своєму зверненні до українського народу
в Австрії...

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four
Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August, when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,
New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10276

КЕРІВНІ ОРГАНИ ТУСМ У АМЕРИЦІ

На 12-му Крайовому Зізді Товариства Української Студіючої Молоді ім. Миколи Міхновського, що відбувся в січні 1980 р. в Домі УВФронту в Нью Йорку, була вибрана така нова Управа ТУСМ на чергову каденцію:

А. Прятка — голова, Оксана Ярема — заступник на схід; Ірка Фаріон — заступник на захід; Роман Гошовський — секретар; Христя Іванів — референт зовнішніх акцій; Роман Зварич — ідеологічний референт.

Віра Чума, Віктор Потапенко, Славко Нестор — вільні члени; Оксана Дацьків (гол.), Христя Геруля, Роман Василькевич — контрольна комісія; Стефа Грицковян (гол.), Ігор Яворський, Марта Мачай — товарицький суд.

У одностайно схвалених учасниками Зізду Резолюціях, між ін., сказано про „ЕУ“ за ред. проф. В. Кобійовича:

„XII Краєвий Зізд ТУСМ високо оцінює заслуги української науки і НТШ у виданні української „Енциклопедії“, але з прикрістю стверджує, що нагінка КГБ у дискусії патріотичних організацій як Спілка Укр. Молоді і СВУ прокралася на сторінки цієї „Енциклопедії“. Протести СУМ і СВУ не довели до справлення цієї тенденційної помилки — тому ми, XII Краєвий Зізд ТУСМ-у, засуджуємо всі намагання знеславити або заперечити існування СУМ-у і СВУ і їх боротьбу за українську державність в 20-их і 30-их роках ХХ-го століття і вповні солідаризуємося з СУМ-ом і СВУ“.

Тож і зараз, заки братися до високої політики, треба б ген. Григоренкові негайно присісти на фальди, не витрачувати дорогої часу, а визубрити, перш за все, месіянство московського народу — від Івана Каліти, Петра I аж до червоних царів Леніна і Брежнєва. Ген. Григоренко мусить мати на увазі, що московським большевикам імпонують: Петро I, цар московський і перший імператор всеросійський, а особливо Іван Каліта, „Собіратель Русі“, Іван III і Іван IV — великі князі і царі московські, а даліше всякі Голеніщеви-Кутузови і інші вожді царських армій.

Ось тут він має поле до праці: зібрати усі матеріали і видати їх у противагу до „наукової“ брехні катебівських професорів. Поставити їх перед міжнародним судом за їхні вчинки. Не тягнутися у хвості московських неділимців і заперечувати, як це робить ген. Григоренко, русифікацію України і голод в Україні в 1933 р.

Хто з українців у будь-якій формі підтримує москалів, той не знає історії Московщини, а може й історії України. Звичайно, не тієї — на 10 томів неправди.

НАС ІНФОРМУЮТЬ

ГЕН. ГРИГОРЕНКО У „ФРІДОМ ГАУЗ“

НЮ ЙОРК. — Єдинонеділімська російськомовна газета „Новое русское слово“ у числі з 21. 3. 1980 р. повідомляла, що в „Лекційному бюрі при „Фрідом Гавз“ у Нью Йорку („Дім свободи“) виступають з лекціями російською мовою про „советскую страну“ В. Максимов, П'єтр Григоренко, М. Михайлов...

„Фрідом Гавз“ міститься при 20 Захід 40 вулиця в Нью Йорку. Там говорять також про святкування „1000-ліття Християнства в Росії“!

ПОМЕР СЛ. П. І. М. ЛЬОМБАРДО

РИМ — У лютому ц. р. в Італії помер великий приятель Нескореної України і всіх народів АБН, особистий друг Прем'єра Ярослава Стецька, Президент Европейської Ради Свободи, ЕРС, генеральний секретар Соціалістичної партії Італії, який займав високі позиції в НАТО.

Його мати — українка з Києва, яка дала йому ім'я Іван. Був гордий, що в його венах текла і українська кров. Україну любив і за її визволення змагався.

Іван Матео Льомбардо — Чемпіон Борців Вільного Світу за волю Сходу Європи. Вічна Йому Пам'ять!

ПОСТАВЛЯТЬ ПАМ'ЯТНИК МИТРОПОЛИТОВІ ЛІПІВСЬКОМУ

БАНД БРУК, Н. Дж. — З Консисторії УПЦеркви інформують, що на будову пам'ятника сл. п. Митрополита Української Автокефальної Православної Церкви, замученого в окупованій Україні комуністами, Василя Липівського надійшло вже 20,000 дол., при чому жертвують українці різних віровізнань.

Комітет будови пам'ятника очолює Владика Мстислав, Митрополит УПЦеркви.

Є вже три проекти від різних скульпторів. Збірка триває, надсилати пожертви до Банд Бруку, із зазначенням „На пам'ятник Митр. Липівському“.

„ГЕТЬ ТОТАЛІТАРНИЙ РЕЖИМ!“

З таким написом спалив себе поблизу Храму Богоматері у Krakovі польський патріот-націоналіст Валентин Бедилак 21 березня 1980 р., протестуючи проти московської масакри офіцерів у Катині й окупації Польщі Росією.

Д-р Вячеслав Сенютович-Бережний

ІЗ ІСТОРІЇ ВЕЛИКОКНЯЖОЇ РУСІ

Між Волгою і Дніпром лежали великі простори, які завжди вабили до себе диких кочівників, головним чином із середньоазіатських пустинь і степів, звідки вони, іноді величезними зорганізованими ордами посувалися на захід, шукаючи ліпших пасовищ та поживи за рахунок місцевого населення.

Для київської великої Русі оборона її кордонів була великим і тяжким завданням. Ця необхідність була такою великою, що на довгий час перетворилася у головну турботу наших великих князів.

Коли Олег осів у Києві, він почав будувати міста навколо Києва. Те саме робив і Володимир Великий від самого початку свого панування. Він побудував міста по річках Стругні, Десні, Острі, Трубежі та Сулі, як оповідає Лаврентівський літопис. Ці міста були добре укріплені і в них посилалися „мужи лучші“, які вміли їх боронити. Між окремими містами насыпалися земляні вали, в лісах робили засіки. Вдовж Дніпра рили окопи та ставили сторожеві застави. Із всіх міст найліпше був укріплений Переяслав на річці Трубежі, який не раз із успіхом відбивався від нападів кочівників.

Нашиими ворогами були тоді печеніги, хозари, торки і касоги.

У 1036-му році вел. кн. Ярослав Мудрий погромив печенігів і тимчасово на Русі життя стало спокійніше. Після того, як у 1060 році торки зазнали від нас рішучої поразки, цілком несподівано з'явився новий ворог. То були половці, чисельний народ тюркського племені, боротьбу з яким нам довелося

вести понад 150 років. Найбільше від них терпіли землі Київські, Переяславські та Сіверські.

Вже в 1068 р. половці погромили на річці Алті київського вел. князя Ізяслава Ярославича з його братами чернігівським Святославом та переяславським Всеволодом, які врятувалися втечею.

Від появи половців до початку XIII ст. начислюємо 46 половецьких вторгнень на наші землі. На превеликий жаль і сором, мусимо визнати, що під час міжусобних порахунків між князями, вони іноді самі звали половців на поміч проти своїх же братів.

Тактикою половців були несподівані напади, і боронитися проти них було тяжко. В 1096 р. половецький хан Боняк, прозваний „Шолудивим“, несподівано напав на нас, Київ був у великий небезпеці. Він побував на околицях міста та спалив Печерський монастир, перебивши при тому багато ченців. Спалив також княжий ловецький замок в селі Берестово під Києвом.

Виснажлива боротьба з половцями, а перед тим з печенігами, витворила окрему верству воїнів-багатирів, які на свій страх і на свою руку, з невеликими відділами, а іноді лише по кілька людей, нападали на половців несподівано для них і немилосердно нищили.

Взимку на Русі жилося спокійніше, бо половці переносили свої кочовища до Озівського моря, де було тепліше. Там вони згодом знищили руське князівство Тмутараканське на Таманському півострові. Половецькі напади поширювалися і на північ, до річки Проні, притоки Оки. Під час нападів вони грабували населення і брали його в полон, а села і міста палили.

Цікаво підкреслити те явище, що наші предки охоче одружувалися з половчанками, а приклад цьому показали самі руські князі. Чим пояснити таке явище? В першу чергу, такі шлюби поліпшували взаємовідносини, чим зменшувалася небезпека половецьких нападів, а, крім того, половчанки славилися своєю вродливістю, показали себе добрими жінками, згодом асимілювалися з українським населенням.

Найбільше шлюбів з половчанками мали чернігівські і сіверські князі. Самозрозуміло, що половчанки в таких випадках переходили в руську віру,

ІЗ ДОМУ НЕВОЛІ

До Івано-Франківська привозили з концтабору Михайла Слободяна. З дружиною побачення не дали. Причина цієї поїздки невідома. 43-літній Михайло Слободян, колишній лейтенант міліції, був засуджений 15-го липня 1975 р. на 11 років ув'язнення і три роки заслання.

Його оскаржували за створення підпільної організації „Гомін“, якої ціль була боротися за визволення України. Слободян перебував у Пермському таборі ч. 36, ССРР.

а нові родичі присягали, що будуть жити поприятельськи. Це не завжди вдавалося робити. Половці порушували своє „приятельство“ частіше, але буvalо, що і наші князі нападали на них першими, коли цього вимагали обставини.

Візьмемо приклад київського вел. князя Святополка ІІ Ізяславовича, який був одружений другим шлюбом з однією з дочок половецького хана Туторканя. Згідно з постановою Долобського з'їзду князів, Святополк вислав у 1103 році військо проти половців, яке доручив своєму двоюрідному братові Володимирові Всеволодовичу (Мономахові), який на згаданому з'їзді переконливо описував необхідність покласти кінець половецьким нападам, від яких безмірно страждала земля руська. Його військо за 30 днів пройшло майже 900 верств до річки Салу на Кубанщині й там несподівано напало на половців, погромило їх та загнало до Кавказьких гір. Тоді, розбивши половецькі „вежі“, наші дружинники захопили багату здобич і звільнили велику кількість полонених.

Про цю перемогу вістки скоро поширилися по всій Русі та навіть і на Заході.

Бували часи, коли половецькі „родичі“ жили з нами мирно. Частина половців перейшла на осіле життя, будували свої міста, вели торгівлю, деякі перейшли й на православну віру. Вони, безумовно, внесли і в наш побут та одяг дещо від себе. З такими ми вели торгівлю, мали спільні інтереси. У осілих половців з'явилися міста, як Сургів, Шарукань, Белін, Чешуїв, Гуркіпчак та інші.

Після смерті Святополка Ізяславича (1113) київський престіл перейшов до Володимира Мономаха. Завдяки його авторитету родові чвари серед князів майже припинилися, а половці ще більше стали боятися нас зачіпати.

У принципі наші князі трималися оборонної політики у відношенні до половців. Володимир Мономах заключив з ними 19 договорів та старався підтримувати добросусідські відносини.

Як на війняток із неписаного правила не нападати першими на половців, вкажу на похід проти них новгород-сіверського князя Ігоря Святославовича, з такою поетичною силою описаний невідомим нам співцем-дружинником у „Слові о полку Ігоревім“.

Цей хоробрій і самонадійний князь був сам півполовцем, бо його мати була доочкою половецького хана Аепи. Ігор Святославович одружився з Евфросинією Ярославною, Галицькою кня-

жною. Дружиною їх сина Володимира (помер 1212 р.) стала дочка половецького хана Кончака, а другий син, Святослав, одружився з дочкою Рюрика (Василя) Ростиславовича Смоленського та його дружини, що була дочкою половецького хана Туторканя. Брат же Рюрика (Василя), Хведір Ростиславович, одружився з дочкою половецького хана Менгутеміра, Анною, в святому хрещенні. Дочка Всеволода й Давидовича (правнука Ярослава Мудрого), невідома нам по імені, одружилася другим шлюбом з половецьким ханом Кашикардом, а дружиною князя Ярослава Рильського була третя дочка половецького хана Аепи. Юрій Дсвігорукий Суздальський був теж одружений з половчанкою, дочкою хана Аепи ІІ. Його син, Андрій Юрієвич, прозваний Боголбським, (був убитий своїми ж боярами в 1174 р.), носив, крім християнського імені й половецьке — Китан. Брат Юрія Довгорукою, Андрій Володимирович, був одружений з однією із синуків уже згаданого хана Туторканя.

Цей перелік закінчуємо згадкою, що внук вел. кн. Ярослава І Мудрого, князь Олег Святославович, був одружений з половецькою княжною, дочкою хана Осслуга. Славетний князь Мстислав Удатний мав за дружину дочку хана Котяня Сутєвича, а Святослав Олегович Чернігівський був одружений з дочкою хана Аепи.

На превеликий жаль, у всіх літописних згадках, із яких видно до якої міри ті шлюби були поширені, дуже рідко подаються дані про половецьких княжок, які вивінчили в житті великої княжої доби нашої історії, повінчавшись з руськими князями. Іноді в нас половців з усмішкою називали „сватами“.

В 20-их роках XIII століття наші степи зазнали написку жових кочівників, яких в першу чергу зустріли половці і потерпіли від них. Половці звернулися за дистрою до руських князів. Об'єднане русько-половецьке військо зустрінулося з татарами та в битві на Калці було ними погромлене в 1223 р.

Тоді жан Данило Романович, зі своїми волинянами, ішов передовим полком і в двох перших сутичках з татарами вийшов переможцем, виявивши надзвичайну відвагу.

Мстислав Удатний, разом з половцями, зусігрівся з татарами, але, не виждавши, доки підійдуть інші князі, та навіть не попередив їх, — почали бій сами. Рятуючи їх, Данило Романович знову

виявив відвагу та на своєму флянгу відкинув татар, але це не спасло нас від поразки. Першими не витримали половці і втікаючи, зім'яли чёрнігівців, а київський вел. кн. Мстислав III Романович, розлючений на Мстислава Удатного, не допоміг йому.

Данило Романович був тяжко поранений у груди і мав ще кілька інших поранень. Літописець пише про нього з найвищою похвалою:

„Даниїлъ же выгъха на передѣ и биша ся крѣпко, избивающи татаръ многихъ и ранъ не чуяще бывшихъ не телеси его, бо бѣ мужъ силенъ и отваженъ достойний синъ Романа...“

Татари жорстоко розправилися з князями, яких взяли у полон. Деяким князям вдалося врятуватися, в тому числі і Данилові Романовичу, багато із них полягло.

Не дивлячи на свою перемогу, татари відійшли. У 1237 році вони повернулись, а в 1240 р. здобули Київ, який хоробро відбивався два місяці.

Коротко пригадаю, що в 1201 році Київ був зайнятий військом галицько-волинського князя Романа Мстиславовича, який вигнав з київського престолу вел. князя Рюрика Ростиславовича та посадив там княжити луцького князя Інгвара Ярославовича, який вдержалася недовго.

Сам же Роман Мстиславович прийняв титул вел. князя, але залишився в Галичі.

Після того Київ почав переходити із рук одних князів до других, на чому зупиняється не будемо, але вкажемо, що в 1235 р. Київ був узятий і пограбований чернігівцями (у союзі з половцями).

В 1238 р. він був знову зайнятий військом вел. кн. Галицько-Волинського, яким був тоді Данило Романович. Він посадив там свого намісника, воєводу Дмитра, що в 1240 р. так прославився, оборонюючи місто від татар Батия.

Як могли наші князі витримувати постійну боротьбу з напасниками?

При князях знаходилася їх дружина. Вона не була чисельною, навіть і у великих князів. Було в дружині всього якихсь 700-800 воїнів, яких в'язав з князем взаємний договір. Дружина дідилася на старшу і молоду. Старша складалася із княжих мужів, чи бояр, а молодша із дітських чи отроків. В стари часи назва для молодшої дружини була „гріді“, від скандинавського слова „грід“, що значило „дворова прислуга“.

Великі міста при потребі давали озброєний полк, який називався „Тисяча“. Полк ділився на сотні і де-

сятки. На чолі полку стояли тисяцькі, яких вибирали міста, а затверджував князь. Ці тисяцькі одночасово управляли містами та звалися „старцями градскими“.

Старші дружинники брали участь в княжих родах і не завжди з князем бували згідні. Іпатський літопис оповідає: „Бо Володимиръ — любя дружину и съ сими думая о стори земленемъ й оратъ и о о уставъ земленемъ“. Отже князь радився зі старшими дружинниками. „Старцы градскіе“ були теж членами княжої ради. При потребі скликалися і народне ополчення.

В Галицько-Волинськім князівстві вже в XIII ст. боярство зформувалося в міцний стан з наслідним землеволодінням, який психологічно мало чим різнився від своїх сусідів — шляхтичів і лицарів західноєвропейських. Цей стан мав виразне тяготіння до міжнавладства і політичного значення в державі.

Вплив Заходу відбився і на збройі княжих дружинників. У Романа Мстиславовича були „желізные папорзи поддѣ шеломы латинскими“. Мали його полки і „золотни шеломы й сулицы ляцкіе й щиты“.

Полки Ярослава Осмомисла звалися „залізними“, себто були в панцирах чи кольчугах. Про близкую зброю полків наших князів говорить і Галицько-Волинський літопис. В полках короля Данила „быша бо кони въ личникахъ і в конрѣ кожаних, а людѣ вѣ пол я ярыцїх и бї полков его світлость велика от оружья блистающая“ (Іпатський літопис, ст. 512).

В тодішній Русі існували два ідеали: аскетичний і дружинний, який поступово перейшов у лицарський, як цілком правильно відмітив наш історик Микола Дацкевич.

Наші дружинники мали при собі отроків, які несли службу, подібно, як зброєносці на Заході. Не зв'язані з матеріальними інтересами, наші дружинники мали лицарські стремління та шукали „себі чти, князю славы“.

У строциному німецькому співі про святу Елісавету оповідається про один турнір, на який прибули лицарі з різних країн, а серед них і „Русен“, себто наші дружинники. Усі вони, оповідає спів, шукали лицарської слави в турнірі.

В Угорщині, за часів Андрія II, який був одруженій другим шлюбом (1216 р.) з донькою Петра де Куртене, графа з Оксера, котрий став з руки хре-

стоносців імператором Царгородським, панувала при дворі французька лицарська куртуазія.

Ми знаємо, що король Данило в молодечих роках виховувався при дворі Андрія II та при дворі польському і був лицарем у західноевропейському розумінні цього слова. Звичай турнірів, під назвою „гри“, перенісся і до нас. Наші дружинники їздили на турніри не тільки до Німеччини, а й до Угорщини та Польщі. Під час одного з таких турнірів у Польщі у 1159 році Болеслав IV (Кучерявий), король польський, висвятив у лицарів і багатьох синів боярських: „Пасаше сыны боярськи мечем многи“.

Поняття „лицарство“ глибоко увійшло в наше боярство і відбилося в Литовському Статуті, який відмежував „ремесло хлопське“ від „поступков шляхетських и рицерських“.

Також і в жалованій грамоті Казимира Ягайлончика литовському, руському і жмудському духівництву, лицарям, шляхті, боярам і „містичам“ з дня 2. 6. 1457 р., читаемо: „Еакожъ призволяемъ абы княжата, рытеры, шляхтичи, бояры добровольно имѣли бы моць вміхати зъ наших земель, для ліпшого исчастія набытья, а любо учниковъ рытерскихъ до кожыхъ земель, сторонъ...“

Оскільки високо стояло в нас поняття про лицарське слово чести, можна судити по тому, що йому вірили навіть татари.

Середньовічне лицарство, як західноевропейське, так і наше, не тільки мало різнилося своїм зовнішнім виглядом, але в своїй основі служили спільному кодексу моралі та ідеї чести, шукаючи з однаковим ентузіазмом лицарської слави.

Те саме прагнення до слави бачимо і у наших козаків:

„Слава не вмре, не поляже,
Лицарство козацьке
всякому розкаже...“

ВІДПОВІДАЄМО НА ЗАПИТАННЯ

Численні Читачі звертаються із запитанням, куди звертатись тим, хто бажає голосувати у президентських виборах цього року на кандидата Рональда Регена — правого республіканця.

У Вашингтоні звертатись до інж. Юрія Нестерчука, в Огайо — до д-ра Богдана Футея; можете писати англ. або українською мовою на адресу:

Regan for President Committee
Nationality Division
Suite 302, Wheaton, Md. 20902

НЕ ВСЕ МОЖНА ВЗЯТИ З СОБОЮ...

Багато чого не може взяти людина з собою, покидаючи цей світ, а покідати доведеться, раніш чи пізніше. Чому не послужити Українській Справі дійсно до кінця?

Якщо не маєте близької родини — відпишіть заслуги і здобутки Вашої праці, у присутності адвоката, на добре народне діло, і Земляки ніколи не забудуть того чудового жесту! Народні потреби великі, і чому труд того чи іншого українця має забрати місто?

ЖЕРТВУЙТЕ НА ВІЗВОЛЬНИЙ ФОНД УКРАЇНИ ЗА ЖИТТЯ, і ЗРОБІТЬ НАЙВИЩУ ПРИСЛУГУ ЦІЙ НАРОДНІЙ РІДНІЙ СПРАВІ, ЗАКИ ПРИЙДЕ ДЕНЬ БОЖОЇ ВОЛІ.

НОВЕ ЧИСЛО „АБН-КОРЕСПОНДЕНЦ“

Весною 1980 р. вийшло 2-ге число цього англомовного журналу; обкладинка прикрашена працею репресованого мистця з України.

У головній статті Я. Стецька розглядається міжнародне положення в світі і агресію Москви в Афганістані, як консеквенцію дальнішого росту московського імперіалізму.

Річницю геройчної смерті Головнокомандуючого УПА ген. Романа Шухевича вшановує стаття мігр. Романа Зварича.

Туркестанський автор д-р Б. Гайт пригадує, що московська політика супроти підкореного нею Туркестану була подумана на те, щоб із тієї країни, поділеної нею на п'ять „республік“, зробити вишадову базу для дальших завоювань мусульманських народів. Північний кавказець змальовує долю його народу, який Москва хотіла до кореня знищити, виселивші біля двох мільйонів його земляків.

Юрій Бадзьо з-поза залишних грят пригадує в довицьому трактаті про право української нації на державне самостійне життя.

Яків Сусленський з Ізраелю в своєму елябораті розповідає про життя в'язнів різних національних груп і їхню співпрацю між собою та співзвучність в боротьбі за національну самостійність їхніх народів.

У числі надруковані в перекладі нові вістки з похоронів замордованого КГБ талановитого українського композитора В. Івасюка.

Дальші матеріали це: кілька статей про русифікацію України, Литви і других поневолених народів; становища проти олімпійських ігрищ в Москві — центрі геноциду; звідомлення з акцій української молоді в Лейк Пласід та довша рецензія проф. Лева Шайковського на книжку „Ворог з середини“.

Закінчене це число сумною вісткою-некрологом про смерть великого приятеля України і других поневолених народів, Івана Маттео Ломбардо, президента Європейської Ради за Свободу.

Число ілюстроване багатьма фотодокументами з діяльності і акцій АБН у світі.

Ціна одного числа 2-50 ам. дол.

Проф. І. Левадний

УКРАЇНСЬКІ ТРАДИЦІЇ ЧОРНОГО МОРЯ

Чорне море, українське море,
Зустрічай своїх багатирів!

Яр Славутич

Від віків український народ прагнув оволодіти шляхами для вільного виходу до Чорного моря, що омиває південно-східні береги европейського континенту і відкриває для України браму у світ для економічних і культурних зв'язків з іншими країнами.

Відбулося в різний час сміливі походи київських князів Аскольда і Дира, Олега, Ігоря, Володимира Ярославовича на Чорне море, на Царгород, який завдяки своєму ключовому положенню відкривав і замикав вихід з Чорного моря на південь, мали за мету надати Українській княжій державі вільний доступ до світових шляхів морської комунікації.

І коли пізніше Царгород і чорноморське узбережжя стали займанчиною мусульман, а Крим — їх випадовою базою для нападів на Україну, звідки вони забирали людей в ясир і розвозили по Чорному морю на продаж до південно-європейських, азійських і африканських невільничих ринків, — то з метою покласти край нескінченним агресіям, а разом з тим і мусульманському розбіщацтву на Чорному морі виступили овіяні славою запорізькі козаки. Вони під проводом своїх славних гетьманів Петра Конашевича-Сагайдачного, Івана Підкови, Ів. Сулими на стрімких чайках перепливали Чорне море, перемагали скерувані проти них турецькі ескадри, і цілій світ дивували безприкладним геройством, виявленим під час морських походів. Кількість визволених на морі християнських бранців була дуже велика.

Згодом, коли заломилася мілітарна сила Порти і на зміну півмісяця на чорноморських землях запанував двоголовий орел, український народ не зрікся своїх прав на Чорне море. Він колонізував Дніпровський степ, розорав плугом цілину, вкрив її густою мережею сіл та міст і тим довів своє право на посідання чорноморських просторів.

Зі створенням самостійної Української держави в її межах знайшлося усе північно-чорноморське узброєння, а чорноморська ескадра 28 квітня 1918 року піднесла синьо-жовті прапори і ствердила цим

свою приналежність до України та рішеність бути її збройною силою на Чорному морі. Цей пам'ятний день відтоді став для українського народу Святым Моря.

Українське Чорне море відкриває майбутній Українській державі великі потенційні можливості для буйного розвитку торгівлі з різними країнами Південної Європи, Азії і Африки. Право на володіння чорноморськими водними шляхами підтверджив український народ своєю багатовіковою боротьбою в тій цілі за княжих і козацьких часів, густо пролитою кров'ю і осягненими героїчними подвигами.

Український народ любить своє море, яке за княжих часів звалось Руським і яке дає прибережному населенню широкі можливості користуватись своєю багатою фавною.

В нашому письменстві боротьба за Чорне море знайшла своє широке відображення.

Походи віщого Олега на Царгород змальовані в поетичних творах Степана Руданського та Миколи Устияновича, героїку козацьких морських експедицій оспіували Микола Гоголь, Євген Гребінка, Тарас Шевченко („Гамалія“). Багато різних авторів спинялися на славній події піднесення українських прапорів на Чорноморській ескадрі в 1918 році.

Чорне море шумить, як шуміло в далекі віки. два співці моря: в ділянці поезії розстріляний комуністами Олекса Влизько і в ділянці прози — Юрій Яновський.

У вільному світі з молодого покоління поетів чорноморську тематику у своїй творчості підносили Леонід Полтава, Яр Славутич, Ганна Черінь. У своїй короткій поемі „Ніч над Чорним морем“ Леонід Полтава писав:

Береги і вода — ніби стиснуті міцно долоні.
Чорне море шумить, як шуміли в далекі віки.
І так радісно чути бризки його солоні,
Хвилю його могуню — потиск його руки!

Нешодавно в журналі „Визвольний шлях“ друкувався цікавий репортаж „Над блакитним Чорним морем“ того самого автора, пізніше виданий окремою книжкою. В ньому змальовано життя на тих чорноморських берегах, які не входили до складу Українських земель. Висвітлено також події, рідко згадувані в нашій белетристиці, зокрема про сумну

Д-р Микола М. Аркас

НАЗВИ ЧОРНОГО МОРЯ

Чорне море, яке омиває південний беріг України, було відоме народам Східної Середземноморщини вже в передісторичній добі, коли там панували фінікійська й етейокрітська классократії і, зокрема егейська, у III-му — II-му тисячолітті перед Р. Х. Свідоцтвом того являються протоки Босфору Тракійського й Геллеспонту, побережжя яких було ряснно засіяне осадами й факторіями фінікійців та егейських прагелленських племен, що багатіли торговельними стосунками з побережними торжками тубільців Чорного моря. Завдяки таким зносинам, обабіч цих осад, уже дуже рано постали більші й менші факторії гелленів, як от Абидос, Сест, Византій, Кизік тощо.

Над всіми ними домінувала велична Троя чи Іліон, яка кілька тисячоліть була „митницею“, що обкладала митом і тих, які прямували в просторі Чорного моря, і тих, які верталися звідти з навантаженими кораблями в Егейю.

Оскільки добробут і велич Трої та її стратегічне положення було важливим фактором у розвитку товарообміну Чорного моря з півднем, свідчить те, що перед Пріямовою Троєю, спаленою ахайцями, на тому місці впродовж тисячоліть існувало кілька давніших Трой. Вони теж базувалися на тому товарообміні, який приносив великий зиск, і гинули від ворожого меча, щоб забезпечити вільний прохід кораблям Геллеспонтською протокою.

Згодом, у VI-му — V-му столітті до Р. Х., все побережжя Чорноморщини зарясніло грецькими осадами, населення яких все збільшувалось, завдяки прибуванню переселенців, т. зв. „метанастів“, з Егейщини, де в той час, особливо у Мілеті, метро-

долю українців, яким через трагічний збіг обставин довелось бути в армії Врангеля, де вони задержали свою мову та звичаї і мали свій український театр, навіть уже на турецькій землі, де опинились після військової поразки і евакуації Криму в листопаді 1920 року. Цікаві наведені там згадки про різні українські пам'ятки, що залишились на турецькій землі ще від часів Другої козацької державності.

Чорне море — це частина, інтегральна частина України.

полії більшості грецьких осад у Чорному морі, відбувалися соціальні й економічні замішання.

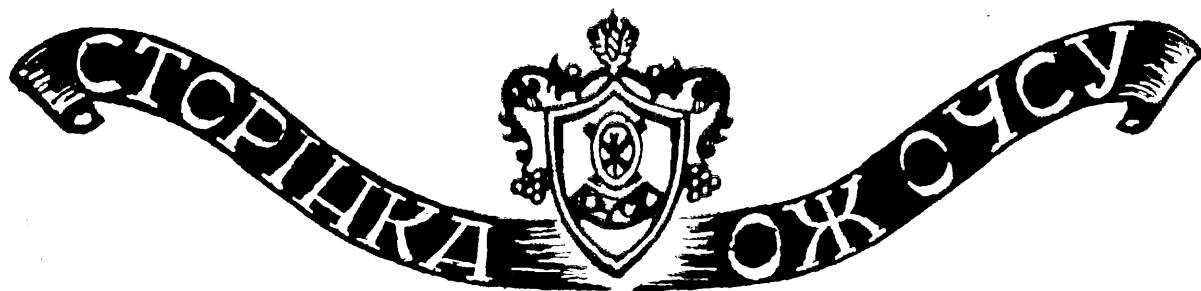
Що торкається назви Чорного моря в давнині, то тут погляди розбігаються. Відомо, що первісно греки ірзовали Чорне море „Морем Негостинним“ — Аксейнос Понтос, непривітність якого була, мабуть, наслідком того, що спочатку аборигени старлися до переселенців вороже, і тому, що в ньому у промишляли пірати. З пробігом часу становив: умиротворилося, бо тубільні племена переконалися, що спілкування з грецькими осадами приносить їм багато користі та вигід. Тоді Чорне море почали звати „Морем Гостинним“ — Евксейнос Понтос“.

Дехто з науковців заперечує грецьке походження цих слів. Так, наприклад, існує здогад, що назва „аксейнос“ походить із староіранського терміну „ашхаєна“, „аксаена“, що значить „темне“, „непривітне“, чи із старожидівського „ашкеназ“, або асирійського „ішкуза“. Однак це свідчить, що середньоазійські народи знали Чорне море та його особливості. А багато пізніше це море називали „Скитським морем“, а під час існування Київської Держави — „Морем Руським“. Тепер усталась за ним тривка назва „Чорне море“, а ми його — з любові до України — часто называемо „Українським морем“!

Алла Коссовська

НАД МОРЕМ В ПОЛУДЕНЬ

Лініво мружить море сині очі,
На обрії — громадя білих хмар,
М'який пісок мені віддати хоче
Слід полуденний, свій цілющий жар.
В моїй уяві древньої Геллади
Встає безжурно-радісний міраж:
І вже не хмари — мармур колонади
Й блискучі скелі — не громадський пляж!
На хвилі хвиля мрію колисає,
В повітрі міниться гаряча млосна мла...
Здається, тут весела Навсікай
Собі Уліса на біду знайшла...
Сліди маленьких золотих сандалі...
Пливуть віки, і колисає звікло
Безмежне море молоду печаль.

Оксана Керч

ЗАСЛУЖЕНЕ ВІДЗНАЧЕННЯ МГР. УЛЯНИ ЦЕЛЕВИЧ

Цього 1980 року, в зв'язку із святкуванням Святої Незалежності, в місті Чікаго відзначено між іншими трьома особам мгр. Уляну Целевич, визначну діячку націоналістичного руху, основницю української націоналістичної жіночої організації ОЖ ОЧСУ, містоголову СФУЖО, голову Комісії оборони політичних в'язнів при СКВУ та члена Екзекутиви УККА. Заслуга відзначеної в її кипучій діяльності для України з наймолодших літ, коли молода дівчина Уляна вступила в ряди ОУН.

Підпільну діяльність в Україні перервала війна та примусовий вихід на еміграцію. Та ще в воєнні роки вона — учасниця Подхідних Груп — перемандрувалася через фронти й більшевицькі застави омріянами в дитинстві містами та селами України, написавши води із священної ріки Дніпра та спричинилася до об'єднання свідомих елементів у східній підбільшевицькій частині України з такими ж патріотами із Галичини.

Опинившись у Німеччині, вона стає членом Об'єднання Жінок в Німеччині і вже як член тієї організації бере участь у Засновному Конгресі Українського Жіноцтва у Філадельфії 1948 р., на якому оформлюється СФУЖО. Вона є співавтором статуту цього товариства. В Америці продовжує діяльність як член АБН та СУА. Бувши карним членом ОУН, звертає увагу на своїх товаришок по підпільній праці, що не знайшли для себе місця в жіночих аполітичних організаціях. Їх і також дружин членів ОЧСУ вдається об'єднати в новоствореному Об'єднанні Жінок ОЧСУ, що виникло завдяки її заходам. За її ініціативою творяться ініціативні комітети підготови Першого Засновного Зізду для створення жіночої організації з політичною про-

грамою. Це зреалізовано в 1967 під час Конференції ОЧСУ. Організацію очолила Уляна Целевич, яка до сьогодні головою Головної Управи ОЖ ОЧСУ.

Діяльність тієї установи, завдяки політичному хистові голови — жвава і різноманітна. Відповідно до спроможностей та місцевих умов, відділи тієї ростучої організації поробили широко закроєну працю, звертаючи головним чином увагу на інформацію чужинників про потреби України, про боротьбу за незалежність, про жертви тієї боротьби та здобування приятелів і допомоги для Нескореної України. Демонстрації, голодівки, авдієнції у президентів ЗСА, в представників ООН, нав'язання зв'язків з дипломатами, з головами міжнародних організацій, харитативних та політичних; зустрічі з конгресменами та сенаторами, внаслідок того з'явилися в конгресових записах важливі для України постанови; жваве листування з визначними політиками — це ті справи, яким присвятили свою увагу голова, члени Управи та голови відділів.

У збірнику для відзначення 10-ліття діяльності ОЖ ОЧСУ про це пишуть різні авторки, але це не вичерпує тієї праці, яку зуміла надхнути гарячим патріотизмом та громадською зрілістю невтомна Уляна Целевич. Багато її особистих заходів та успішних починів не ввійшли в цю книгу, вони чекають дбайливого опрацювання, для прикладу іншим діячам.

Сама Уляна Целевич здійснила безліч поїздок по американських містах та по Європі, сама провела ряд значимих святкувань та виступів, що стали зразком для інших, не лише українських організацій. Довгодітній посадник її рідного Чікага, Дейлі, її особистий приятель, багато зробив для попу-

ляризації українського імені та в обороні українських політичних в'язнів, пропагуючи постулати українців серед своїх приятелів — конгресменів та сенаторів.

До окремої ділянки, якій присвячена увага Уляни Целевич, належить наша культура. Вона з своїм чоловіком встановила Фундацію для щорічних конкурсів на мистецькі музично-вокальні твори для стимулювання українських талантів на чужині, іменем юно згаслої доні Ляриси. Одним з прикладів її діяльності був надзвичайно успішний концерт нашої славної капелі бандуристів в найкращій залі грандіозного Чікага, на який прибула на запрошення Уляни пані Чанкайшек. Приязнь з дружиною китайського президента простягнулась і на інших дипломатів і навіть на коронованих осіб. З ними є в Уляни Целевич дружне листування та особисті подарунки. Це листування варто б колись опублікувати, бо воно виявляє безпереривні нагадування нашої патріотки про Україну та заходи приєднати для нашої справи прихильників осіб.

Сьогодні ще не пора оцінювати широкогранну працю для народу визначної діячки, бо ця праця ще не закінчена. Нам треба побажати Жінці Року сил та витривалості для продовження тієї праці неструдженої Патріотки, що може бути прикладом для багатьох.

● ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ в Асторії улаштувала ВЕЛИКОДНЮ ВИСТАВУ УКРАЇНСЬКОЮ КУЛЬТУРИ на Бродвеї в Лонг Айленд Сіті Банк, з вишивками, керамікою, різьбою, писанками й іншими речами.

Банкове вікно, по містечкам викладене українськими експонатами, притягало увагу перехожих жителів, які зупинялися й подивлялися українську культуру. Люди фотографували укр. вироби.

Подав д-р Ол. Соколишин

ПОМЕРЛА СЕСТРА ЛЕСІ УКРАЇНКИ

У Піскатавей, Н. Дж., на 93 р. життя померла сестра великої Лесі Українки сл. о. Ізидора Косач-Борисова з Волині. Упорядкувала книжку про свою велику сестру, яку написала інша сестра — сл. п. Ольга Косач-Кривинюк, видання УВАН. Померла 22. 3. 1980 р., похована в Бавнд Бруку 19. 4. В. Й. П!

ВЕЧІР КОМПОЗИТОРА ВОЛОДИМИРА ІВАСЮКА В ГАРТФОРДІ, КОНН.

Заходами Об'єднання Жінок ОЧСУ, при активній співпраці Організації Визвольного Фронту в Гартфорді, Конн., відновлено світлу пам'ять визначного сина України сл. п. композитора Володимира Івасюка. 23 березня 1980 р. в залі Українського Народного Дому відбулася старанно дібрана програма, яку відкрила заступниця голови Відділу ОЖ ОЧСУ поетеса Ольга Лубська-Хімчак. Щиро вітаючи учасників, п-га Лубська влучно схарактеризувала світлу пам'ять Володимира Івасюка, як велетня духа і чину та борця за правду і волю України, а відтак представила п-гу Ірену Якимів, яка провадила програмою свята.

Доповідала голова Відділу ОЖ ОЧСУ п-га Софія Радьо. В глибокозмістовій доповіді прелегентка насвітила життя і творчість сл. п. Володимира Івасюка, як талановитого культурного працівника невстранимого лицаря з геройською душою, який вмів викресати у других іскру надії, а далі і готовість до боротьби за національні права.

З великою увагою вислухала святочна автоторія прелегентку та нагородила її ряснimi оплесками. Потім старша юначка СУМ Марта Колінська продекламувала вірш незнаного автора, присвячений В. Івасюкові, до якого п-га Іrena Якимів подала відповідne вступне слово, як певного роду пролог.

Завжди активні, незаступні наші „Горлиці“, під містерією Надії Кравець, відспівали пісні: „Тихо над річкою“ і „Рідний Краю“. Гармонійно-ніжними голосами вони легко полоняли любителів української пісні та її культурних цінностей, за що наші „Горлиці“ вже неодноразово знаходили щире признання і похвалу.

Після виступу „Горлиці“ два юні сумівці, Павло Каїнський і Йосиф Лучка, декламували вірш, також невідомого автора, про Володимира Івасюка.

„Прощай, Лицарю, вже ніхто не заглушить твоєї пісні!“ — така назива монологу, присвяченого улюбленій пісні „Червона рута“, що був виконаний старшим юначками СУМ. Монолог пройшов успішно, та був немовби відбиткою безмежної любові композитора до української пісні, в якій є багато недомовлень та яку треба душено відчути.

Дружининица СУМ Дарка Зелез із притаманним її чуттям рецитувала ще один вірш невідомого автора „Володимирові Івасюкові“.

При кінці співочий гурток „Горлиці“ відспівав дві пісні: „Люди“ Василя Симоненка, муз. М. Юрківа, і „Водограй“ — сл. і муз. Володимира Івасюка, які були завершеннем і окриленням мистецької програми на вічну прославу Композиторові.

Відспіванням „Ще не вмерла Україна“ закінчено святочну програму, а відтак наші трудолюбиві подруги з ОЖ ОЧСУ подали каю і солодке, при чому ще довго велися розмови на тему відбудого свята.

П. Ш-Й

Оксана Керч

„ПАНІ В ЧОРНОМУ“ — СТЕФАНІЯ ШАРАН

(Замість некрологу)

Вона лежить спокійна, поза болями людського життя, на обличчі маєstat смерти. Тільки чорна сукня нагадує давню Стефу, гарну білуву жінку.

Хоч ми обидві львів'янки, познайомилися з нею аж у далекій Філадельфії. Може колись і зустрічалися в нашому невеликому, в порівнянні з містами-гігантами, Львові. Може на Руській під церквою, може на площі Сокола-Батька?..

Степанія Шаран

Наше особисте знайомство та близьку співпрацю по-передила така трохи контроверсійна подія. В перших роках моого перебування в Америці я поставила з членками 43-го Відділу СУА веселій скет і в ньому вивела енергійну бабуню-бандерівку, яка картала наре-ченого її внучки за його пасивність. Роль бабуни дуже гарно відіграла лок. письменниця Ярослава Острук. Між олесками та сміхом з рядів крісл. підвелася гарна пані в чорному й видимо незадоволена вийшла з залі.

Через якийсь час ми зустрілися з тією жінкою на засновному засіданні Об'єднання Жінок ОЧСУ. Це була Степанія Шаран — активна діячка ОЧСУ і майбутня перша голова Об'єднання Жінок ОЧСУ у Філадельфії.

Після вибору управи нашого Відділу й короткого засідання з плянами праці, ми гаряче обговорювали поточні події в нашому еміграційному житті. Темою дуже житвої розмови було засідання членів „Слова“ в Нью Йорку, на якому голова „Слова“ запропонував привінимного роду „плебісцит“ у справі запрошення на відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні — письменників з України. Нас було на цьому засіданні коло двадцяти осіб — „письменників у екзилі“. І диво що на всіх двадцять присутніх тільки двоє заявили протест проти запрошення когонебудь з окупованої України, мотивуючи цим, що Максима Рильського і так не пустять, а вини-

лють якогось агітатора та що не варто нав'язувати з підневільною Спілкою письменників УССР якийсь діялог. За таким діялогом заявилася Віра Вовк, а за нею й інші, і це дало голові зелене світло з усіма наслідками, відомими із преси пізніше. Рильський, якого в дорозі ласки пустили до... Уругваю, — на відкриття пам'ятника у Вашингтоні не приїхав, а зате почали сюди прибувати всякі бригади Колосових. Почувши від мене про це, Степанія Шаран урочисто заявила, що скидає з мене підозріння в бажанні висміяти бандерівку, і признає мені захоплення моєю національною свідомістю. Ми стали з нею не лише однодумцями, а й за час її головування в нашому Відділі близькими співробітницями. Плянували спільно різні свята, обговорювали нашу діяльність. Вона була поважна, скромна, ціпра націоналістка, якій зовсім чужі були всі буденні справи.

Нас трохи дивувало, що вона, порівняно молода і вродлива жінка, одягалася завжди в чорне. Може знала, що чорна барва до рожевого обличчя та золотистого волосся дуже личить, а може мала якісь інші причини. Дехто догадувався, що вона посить жалобу, а злосливці просто насміхалися, що вона в жалобі по Україні... Як звичайно в таких випадках, ті злосливці не подумали, що не лише Степі Шаран, а й нам усім, що болімо втратою Батьківщини, може й личила б така жалоба, але для таких висновків малі люди занадто незрілі. Виявилося, аж геть пізніше, при близькому знайомстві, що Степа і справді зареклася вдягатись в ясні кольори, бо одягала чорне як символ безпастенної жалоби по втраті найдорожчого, що можна мати — Батьківщини.

Тепер, згадуючи першу голову нашого Відділу, думаю з подивом про неї, як про одну з тих тихіх героїнь Національного Руху, що мавши багато подвигів там, у рідному Львові, на еміграції не забувала ніколи, для чого присвятила своє життя: тридцять років праці в ОЧСУ, десять років членства в ОЖ ОЧСУ. Це були дальші етапи її гарячої діяльності, для якої заправлялася з дуже молодих літ (з 14-го року життя — член ОУН).

Прощаючись з нею на вінки, дивимось на лаві очусівської громади, які вона виховала, споглядаємо її працю в нашому Відділі, де вона завжди знаходила відповідні умови, бо їй присвічувала ідея праці й боротьби за незалежну Україну.

Як жаль, що не вмоляма смерть вирвала її з життя, коли воно не менш небезпечне. Коли свідомість українських емігрантів роз'єдають чужі сугестії. Коли дехто під впливом чужих нам ідей скеровує боротьбу не проти ворога, а проти своїх учораців однодумців, проти власного середовища. Як жаль, що немає між нами певгнutoї, „старої школи“ націоналістки, яка своїми розуміннями порадами могла б відсунути багато нерозумних вчинків.

Чорна сукня, що символізувала вірність Україні, мусить бути для нас прикладом тоді, коли ми починаємо хитатись. Пані в чорному ніколи не хиталася, вона знала, що правда одна: коли хочемо волі для України, Москва мусить бути знищена. Це знали римляни, це знали ідеї непохитні члени націоналістичної організації. Це знала Степанія Шаран.

СВЯТО ЖІНКИ-ГЕРОЇНІ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Мірлом зрілости є вміння співпрацювати. Така співпраця жіночих організацій міста Філадельфії виявляється покищо в спільному святкуванні, один раз в році, Свята Героїні 22 березня. Як кожного року (мабуть уже 6-ий раз) всі організації: ОЖ ОЧСУ, СУА, Об'єднання Православних Сестрицтва та Золотий Хрест, склали програму, в якій були доповідь Ренати Олеарчик, виступи хору ОЖ ОЧСУ під орудою Ірини Чуми, співочого ансамблю Православного Сестрицтва з диригентом П. Гурським та при супроводі бандур, скрипкове сольо та струнний ансамбль з учнів, членки СУА, А. Жилавої, та декламації сестер Михайлуківен із Золотого Хреста.

Програма була виявом дбайливості та працьовитості згаданих організацій та глибоким зрозумінням вартості такої співпраці. Суть у притяганні молодшого жіноцтва, в освідомленні актуальних питань (Вечір був присвячений 10-літтю насильної смерти Алли Горської) в гармонійній злагоді, яку не зуміють розбити й найхітріші агітатори та підіяджувачі. Вечір відкрила голова Відділу ОЖ Люба Сілецька, яка вже заплянувала й інші спільні виступи у Філадельфії. — С.

ЧЛЕНИ ТУСМ ВІДБУЛИ ГОЛОДІВКУ В ОБОРОНІ ЮРІЯ ШУХЕВИЧА

У Нью Йорку члени ТУСМ, на чолі з головою п. А. Прятою, та члени різних ОУФронту, головно молодь, провели в березні-квітні однотижневу голодівку спершу біля ОН, потім поблизу сов. місії. Вони протестували перед цілим світом проти тримання Юрія Шухевича — сина генерала і Головного Командира УПА Тараса Чупринки-Романа Шухевича — Москвою з 15 літ життя по тюрях і таборах. Вони вимагали свободи Ю. Шухевичеві та ім. Нескореним — свободу і незалежність України.

Телевізія, радіо і преса інформували американський загал про цю подію. Москалі в місії відмовилися прийняти петицію.

Заохочена прикладом молоді Організації Визвольного Фронту, у Вашингтоні провела подібну маніфестацію — в обороні Юрія Шухевича — група учасників, з рамени Бюро УККА, УНС у Вашингтоні, 28-29 березня.

Голодівки і маніфестації в обороні національно-державних прав українського народу та з вимогою до Москви випустити на волю Юрія Шухевича, Л. Лук'яненка, І. Кандибу, О. Тихого, О. Бердника й багатьох ін. Нескорених відбулися в різних країнах Вільного Світу.

В голодівці молоді ТУСМ у Нью Йорку брала участь представниця Екзильного Уряду УПР п-ні Бужкована, членки ОЖ ОЧСУ та ін.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

ВШП С. Палилик із Нью Йорку: Ваш допис про створення докум. фільму про укр. „голокост“ уже був надрукований у ін. пресі; копій не приймаємо. Над документальним фільмом про Україну в 1900-1940 рр. працює мгр. Я. Кулиннич Йонкерсі, про що інформувала преса. Кожен може конкретно допомогти справі поширення правди про укр. „голокост“ під час Другої світової війни, пересилаючи на АДУК у Нью Йорку пожертву на видання збірки „ГЕРАСЬ СОКОЛЕНКО“, що вийде друком у кінці 1980 р.

ВШП-і Марія М. із Канади: Дякуємо за позитивний відгук на СТОРИНКУ ОЖ ОЧСУ у „Віснику“! Не турбуйтеся „псевдodemократичними судами нечестивих“, себто оборонців ген. П. Григоренка і нападками на Визвольний Фронт вже не лише Москви, а й місцевих „діячів“. Росія за всю її історію не виконала ні одного, нею ж підписаного, договору, і ОУФронту про це знають та не похитнуться в свої настанові у боротьбі.

ВШП-і Н. Котис у Чікаго щиро дякуємо за допомогу в технічному опрацюванні матеріалів-спогадів дир. Михайла Гікавого, співробітника сл. п. д-ра Дмитра Донцова на Рідних Землях. Радо містимо дальші праці.

ВШП К. Юрійчук, Торонто: Нарікаєте на друкарські описки типу „Отепан“ замість „Степан“ чи 5.10 замість 15.10 і пишете, що „це нам відомо“, отже тим ліпше для Вас. Подивіться на інші видання і побачите, що не на ту адресу написали, бо у „Віснику“ друкарських „чортіків“ порівняно ще небагато. За помилки перетрошуємо.

ВЧП. В. Андрушів, Інгольштадт, Зах. Німеччина: „Аркогол і нікотіна це нагірний Ворог людській, Н5коті куріні цетілько нищить тихлюдій...“ — і т. д. Пишете, що коли „Вісник“ помістить отак дослівно написані Ваші три статті та заплатите за 1979 р. Краще не турбуйтеся.

МОЛОДШІ — ВІДХОДЯТЬ

За останні місяці 1980 р. від праці в пресових виданнях УНСоюзу відійшли: ред. Ігор Длябога, д-р Є. Федоренко, ред. Василь Тершаківський, а ред. Зиновія Снилика, який понад 15 рр. працював і практично редактував „Юкрайнен Віклі“ — переведено до „Свободи“.

На місце тих, що відійшли, Екзекутива УНСоюзу прийняла працівників у пенсійному або близько пенсійного віку.

ВІДВАЖНА УКРАЇНСЬКА ДІВЧИНКА

У Канаді, у Вінніпезі, нагороджено 12-річну українку Калину Сербинюк за відвагу: вона з-перед тягарового авта, ризикуючи власним життям, вихопила трьох маленьких дітей: двоє залишились без пошкодження, а 5-літній Бредлі, хоча потрапив у шпиталь, але вижив.

Молоденьку героїню нагородив у Оттаві губернатор Канади Е. Шраєр золотою медалею за відвагу.

ШЕВЧЕНКО В СВОЇХ ЛИСТАХ ПРО МОСКАЛІВ

Большевики надрукували твори Шевченка, отже і його листи, що він їх писав до приятелів і рідні. Але замітне, що не всі листи надрукували. Яка цьому причина?

Не можуть большевики промовчати, що Шевченко великий чоловік, отже стараються бодай де-що з його праці і думки закривати, а тоді можна буде українському й ін. народам показувати його в такім свіtlі, що він нібіто українець, але разом і дуже любив Росію, сказати б, — був українським москалем. „Обединителем“ України з Москвою.

І тому деяких його листів большевики не надрукували, щоб не показати, як він до Московщини ставився.

А ставився він до Московщини і москалів так, як Московщина і москалі до нього і до України. Осужували його як нікчемного поета, що пише не по-московськи і не на московський лад, що „якогось Ярему у постолах веде перед нами“. Коли б же писав на лад московський, то мав би і славу і гроші“. На те Шевченко дав їм добру відповідь:

Теплий кожух, тільки шкода, —
Не на мене шитий,
А розумне ваше слово
Брехнею підбите.

Та погляньмо, що Шевченко писав у вилишених большевиками листах.

* * *

До свого брата Микити пише він 15 листопада 1839 року:

„А сам, як тільки получиш мое письмо, зараз до мене напиши... та будь ласкав, напиши до мене так, як я до Тебе пишу, не по-московському, а по-нашому, —

Бо москалі чужі люди,
Тяжко з ними жити,
Немає з ким поплакати,
Ні поговорити.

Так нехай же я хоч через папір почую рідне слово... Ще раз прошу, напиши мені письмо, та по-своєму, а не по-московському.

Не забудь же, та зараз напиши письмо та по-своєму“.

Коли ж Микита написав листа, але не так, як Шевченко просив, то 2 березня 1839 року Шевченко пише Микиті:

„Треба б тебе полаять... Чом ти, як тільки получиш мое письмо, до мене не написав, — а вдруге за те, що я твого письма не второпаю. Чортзна по якому ти його скомпонував, ні по-нашому, ні по-московському, — ні се, ні те, а я ще тебе просив, щоб ти писав по-своєму, щоб я хоч з твоїм письмом побалакав на чужій стороні язиком людським“.

В тім другім листі Шевченко ще додає:

„Скажи Іванові Федъорці, нехай він до мене напише письмо окреме, та тільки не по-московському, а то і читать не буду“.

А большевики тих двох листів не надрукували, хоч вони важливі, — вони показують, як Шевченко ставився до Московщини.

Важливі вони ще й тим, що в першім листі виявляється Шевченкове прив'язання до рідних. Каже він:

„Поцілуй брата Йосипа так, як би я його поцілував, і сестер Катерину, Ярину і Марусю, коли живі, та скажи будь ласкав, як і де вона живе, чи одягнена, чи обута (взутя). Купи їй щонебудь к святкам з оцих грошей, що я тобі посилаю покищо, а то я буду їй присилати окреме, коли трапляться у мене гроші“.

Тут бачимо Шевченкову щирість і співчуття. Сестра його Маруся була сліпа і він окремо нею журиться. Не забуває і других. Чи те благородне серце Шевченка не заслугує на згадку? Але большевикам воно не важливе.

* * *

В листі до Квітки (Основ'яненка), з 19 лютого 1841 року, просить, щоб той прислав йому українську дівочу сорочку, гарно вишиту, плахту, стрічок зо дві. І каже:

„Наймав прокляту, московку, щоб пошила мені дівочу сорочку, — не втне та й годі!. Кругом москалі, німота, ні однієї душі хрещеної“.

Отже знов москалі такі чужі Шевченкові, як і німці, все одно що й нехрещені.

Шевченкові треба було сорочки, бо хотів намалювати українську дівчину, — „як наша чорнобрива дівчина молиться Богу, лягаючи спати“.

В другім листі до Основ'яненка, з 8 грудня 1941 року, каже:

„Посилаю вам кацапські вірші своєї роботи. Коли доладне, то друкуйте, а коли ні, то закуріть лульку.

Ну, та цур.. Їм, москалям! І спасибі всім тим, хто пише по-нашому, або про наше“.

* * *

В листі до Кухаренка з 30 серпня 1842 року пише Шевченко, що він написав по-московські „Слепая“, та журиється, що по-московські писав.

„Переписав, та й плачу над нею: Який мене чорт спіткав і за який гріх, що я отсе сповідаюся кацапам черствим кацапським словом. Лихо, брате отамане! А обридла вже вона мені!“

Отже не тішить його московська писанина. Це для нього гріх.

* * *

В літі до Тарнавського з 25 січня 1843 року є такі вислови Шевченка:

„Спіtkали мене прокляті кацапи так, що не знаю, як і випручатись... Намалював дві картини і сковав, я їх кацапам і не показував... „Гайдамаків“ пустив я в люди. Може й там над ними сміються так, як тут москалі. Зовуть мене ентузіастом, сиріч, (себто) дурнем. Бог їм звидить! Нехай я буду і мужни́цький поет, аби тільки поет, то мені більче нічого не треба. Нехай собака лає, вітер понесе“.

* * *

В двох листах до Бодянського (з 1844 р.) каже, що хоче рисувати нашу Україну в трьох книжках: 1) красу України, 2) теперішнє людське життя, 3) її історію.

* * *

В листі до Кухаренка з 29 вересня 1844 року оповідає, що їздив на Україну „І все плакав: сплюн-дрували нашу Україну катової віри німota з москалями, — бодай вони показались!“

* * *

Що Шевче́еко мав приятелів між поодинокими кращими москалями, це інша справа. Він мав їх між поляками і киргизами, і ще ким. В особистім відношенні ми приймаємо других так, як вони нас. Приймають по-людяному, широко, тоді ми їх шануємо, — але це особисте відношення. Та назагал Шевченко вважав москалів чужим і ворожим народом. Його найсильнішим бажанням було увільнити Україну від москалів і бачити її свободною, а проти чого були москалі за царських часів і проти чого є нині большевики і в Росії, і їх прихвостні поза Росією.

Можна бути певним, що большевики про Шевченка і не згадували б, коли б не мусіли. Тарас Шевченко живе в споминах українців як великий українець, великий поет, отже годі його не згадувати, хочби в пофальшованім вигляді. Хочете Шевченка? — то маєте, але гляньте який він! — напівмоскаль. Московщину він дуже любив, московську мову любив, тому і ви повинні любити... Така фальсифікаторська ціль большевиків! (Н. Н.)

ВАЖЛИВА КУЛЬТУРНА ПОДІЯ

У Англії Українська Видавнича Спілка розпочала висилати передплатникам двотомник (одночасно дві книги) „Українсько-англійський словник широкого вжитку і „Англійсько-український словник широкого вжитку“, авторства сл. п. проф. Марії Дейко та інж. Володимира і Алли Дейків, які працювали над цим виданням у Австралії впродовж 10 років.

Кожний том має до 50,000 слів з перекладами. Слова позначені літературними наголосами, що хоча дуже утруднювало друк двотомника, але дасть змогу читачеві якнайкраще використати „Словник“, з „Передовою“ письменника Леоніда Полтави.

„Словник“ базований на правописному словникові Г. Голоскевича.

В час дикої натінки Росії на українську мову й культуру цей двотомовий „Словник“, з багатою лексикою і українським назовництвом в таких ділянках, як релігія, військо, медицина, молодечі організації, техніка і т. д., є особливим вкладом в рідне мовознавство.

Двотомник дуже доступний і легкий для користування, включно із учнями шкіл українознавства, середніх шкіл, студентами коледжів.

„Словник“ поручений до найширшого вжитку Управою НТШ та Українською Центральною Шкільною Радою Австралії.

Двотомник-„сет“ коштує тепер лише 35 дол., вже з пересилкою за рахунок В-ва „Рідна Мова“ і його ж асекурацією; книгарням опуст 30%. Достава гарантована.

Чеки або „моні-ордери“ у висоті 35 американ. дол. посылати на адресу:

**Ridna Mova — Sloweyn
10 Savaris Court, Donvale, Vic. 3111 Australia**

З ЖИТТЯ ВІДДІЛУ

ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТИ ГЕН. Т. ЧУПРИНКИ В КЛІВЛЕНДІ

Відзначення 30-х роковин геройської смерті Головного Командира УПА, ген. Тараса Чупринки-Романа Шухевича підготував у Клівленді Громадський Комітет Організацій Визвольного Фронту, під головуванням керівника місцевої радіопрограми Визвольного Фронту, голови Відділу Товариства колишніх воїків УПА Степана Зорія.

У 30-літті смерти Командира на полі бою, 5 березня в Українській Католицькій Церкві Св. Покрови була відправлена Соборна Панахида з участю священиків трьох Українських Церков обох обрядів. Глибокозмістовне слово під час панахиди виголосив парох церкви Св. Покрови о. д-р Іван Тилявський.

В аудиторії Свято-Покровського Парафіяльного Осередку 23 березня старанням Громадського Комітету відбулось відзначення пам'яті Спочилого Генерала Армії безсмертників. На сцені — декоративне погруддя Генерала.

Жалобну урочистість відкрив Степан Зорій. Віддати салют поляглому Командирові вийшли зі своїми прапорами члени комбатантських і молодечих організацій. В імені зібраних Степан Зорій до погруддя Генерала обіцяв продовжувати боротьбу за ідеї, що за них поляг Роман Шухевич-Чупринка. Схиляються прапори. Лунає сурма.

Далі молодь місцевого сумівського осередку виконує монтаж „Я дух відвічної стихії“ Семена Крісляного. Технічний керівник Петро Венгрин. У монтажі було показано одвічне прямування українського народу до колі в княжі та козацькі часи і в наші дні.

Дівочий хор СУМу „Діброва“ з Торонта під диригуванням мгр. Василя Карданця і при акомпаніменті Олександра Бучинського проспівав пісні: „Коли ви вмірали“, муз. М. Гайворонського, „Партизанська-колискова“, муз. І. Віленського, „Марш сіроманів“ з пісень УПА, аранжуваючи З. Лавришиня та ін. Свіжими голосами і майстерністю співу хор залишив дуже гарне враження.

Соліст на скрипці проф. Ярополк Ласовський при фортечному супроводі овоєї доньки Оксани виконав: „Листок з альбому“ М. Лисенка, „Думку“ М. Гайворонського і Сонату ч. 12, Аарт Анджелльо-Кореллі, інтерпретуючи з величним відчуттям кожну річ і показуючи високу техніку гри.

Святкову промову виголосив гість з Торонта, голова Ліги Визволення України мгр. Теодосій Буйняк. Він сказав, що Роман Шухевич від 16 року життя порітнув у працю УВО, а далі ОУН, де висунувся на провідні становища, а далі очолив УПА, де яскраво виявився його сила волі і характер. Незрушимо лишився на рідній землі після відвороту фронту. Його ідеали живуть і боротьба за волю нації, за що змагається і загинув Чупринка, продовжується.

„Духова оркестра „Батурин“ під диригуванням мгра Ва-

силя Кардаша відіграва: „Со святыми“, муз. Орловського, „Видиш, брате мій“, муз. Льва Лепкого, марш „Богдан Хмельницький“, записаний від старого бандуриста, і марш „Полтава“. Виконання було дуже гарне.

Ще раз виступив хор „Діброва“, вже в інших убраńях, під керівництвом мгр. Василя Кардаша і акомпаніментом Олександра Бучинського. Хор виконав: „Журавлі“, муз. В. Верховинця, слова М. Рильського, „Кличе спалена земля“, муз. В. Чинча, слова О. Богачука, аранжування В. Кардаша, де солістом виступив тенор Віктор Шевель, і „Мати ходить на курган“, муз. Я. Пашкевича, слова Д. Луценка.

На прийніці обидва ансамблі СУМу з Торонта — хор „Діброва“ і оркестра „Батурин“ під проводом мгр. Василя Кардаша, разом з кількості 98 осіб, виконали: „Марш юних“ муз. П. Мереїжина до слів П. Гетьманця, „Ми українські партізани“, аранж. В. Кардаша, і на закінчення — український національний гімн.

По закінченні програми в тій самій залі відбулося прийняття для канадських гостей і зустріч їх з Громадським Комітетом і представниками організацій. Голова Комітету Степан Зорій дякував сумівським ансамблям з Торонта за приїзд і ту мистецьку насолоду, яку вони дали клівлендським слухачам. В імені гостей мгр. Теодосій Буйняк у свою чергу дякував організаторам імпрези за запрошення і теплу зустріч.

Відзначення 30-х роковин геройської смерті Генерала пройшло при великій фреквенції громадянства. До свята видано спеціальну брошуро-програму з портретом Головного Командира, віршем Лесі Храпливої, уривком із спогаду кол. воїка УПА в присвяті Залізому Командирові, концептурою програмою, ілюстраціями фрагментів з боротьби УПА і списком організацій та окремих осіб, що склали пожертви на фонд вшанування пам'яті генерала Романа Шухевича-Тараса Чупринки у тридцяті роковини його смерті на полі бою. I. L.

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ 35-го ВІДДІЛУ ООЧСУ В АСТОРІЇ

Згідно зstatуту ООЧСУ, 29 березня 1980 р. в Домі СУМА в Асторії, Н. Й., відбулися Річні Загальні Збори 35-го Відділу ООЧСУ, якими керувала президія в складі: д-р Вол. Савчак, секретар Петро Бурник та почесні члени: голова Відділу ОЖ ОЧСУ п-і Марія Нестерчук, голова Осередку СУМА ім. Мих. Сороки в Асторії Іван Вітюк, представник ГУ ООЧСУ д-р Ол. Соколишин, представник централі „Прovidіння“ п. Ігор Смолій. Всі вони вітали Збори й бажали новій управі успіхів у праці.

Уступаючий голова Мирослав Сентій відкрив збори привітанням присутніх. Після вибору президії, приняття порядку нарад і приняття протоколу минулорічних зборів він склав звіт з діяльності на внутрішній й зовнішній відтинку, дякуючи за

співпрацю ОУВФронту, з якими майже всі імпрези влаштовував Відділ ООЧСУ в Асторії. Про ті імпрези часто були згадки в „Віснику“, „Гомоні України“, „Шляху Перемоги“ й інших часописах. Слідував звіт касира Теодора Байка, який сказав, що в касі залишилося понад 600 дол. Звітував теж секретар Петро Бурік, який писав протоколи, малював афіші, фотографував, розсылав повідомлення членам, уживаючи часто й телефону. Він зачитав звіт неприсутнього культурно-освітнього референта, який зводився до виказу збірок на ріжні наші цілі, включно на Визвольний Фонд, що в цім

Після короткої дискусії звітував за Контрольну році досяг суми дол. 2574. комісію д-р Ол. Соколишин, стверджуючи діловодство й касу впорядку, і внесок на уділення абсоюторії, що присутні прийняли одноголосно.

Від імені Номінаційної комісії подано слідуючу у праву: голова Ст. Боднар, заст. й куль.-освіт. реф. Іван Вітюк, скеретар Петро Бурік, касир Теодор Байко, пресово-інфор. реф. д-р Ол. Соколишин, організаційний Євген Гречило, вільні члени: Ярослав Воловодюк, Василь Наум, Осип Коваль, Іван Луцик, Василь Піх, Степан Гуда, Волод. Пахульський та Теодор Ко стриба. До Контрольної Комісії обрано: голова д-р Вол. Савчак, Мирослав Сентий і ред. Вол. Левенець, заступник — Теодор Воробець.

Після намічення чергових імпрез, як Свячене, вечір В. Івасюка й інші, співом „Не пора“, закінчено Річні Загальні Збори 35-го Відділу ООЧСУ в Асторії.

Д-р Ол. Соколишин, пресово-інформаційний референт 35-го Відділу ООЧСУ в Асторії.

УКРАЇНСЬКИЙ НЮ ЙОРК ВШАНУВАВ ПАМ'ЯТЬ ГЕН. ТАРАСА ЧУПРИНКИ

Заходами Організації УВФронту і під фірмою Об'єднаного Комітету Українсько-Американських Організацій, Відділ УККА, дня 30 березня ц. р. у великій залі Українського Народного Дому при 2-й авеню відбулася святкова академія на пошану ген.-хор. УПА Тараса Чупринки - Романа Шухевича і з вимогою до Москви звільнити сина Генерала Юрія Шухевича.

Програму відкрив голова місцевого Відділу УККА інж. Є. Івашків вступним словом на підвищенні, на тлі стилістої декорації проєкту Маестра-Упівця Михайла Черешньовського: на синьому тлі з бічними

жовтими смугами під державним гербом Тризубом височів пам'ятник Генералові із червоно-чорною стрічкою та живими квітами.

Урочисто-святкову атмосферу створили виступ генераторки — ст. п.в. В. Шухевич з віршем І. Хмеля про Т. Чупринку і три пісні у виконанні дівочого хору — „Жайворонки“ при О. СУМ у Нью Йорку, під диригуванням маєстра Л. Стругацького: „За рідний Край“ Кулпинського - Гайворонського, „Розпрошався стрілець“ та „Ось день війни“ — упівська, в сбрасці М. Федоріва. Акомпаніювала Сося Шерег.

Доповідач д-р Петро Мірчук вірно схарактеризував ген.-хор. Т. Чупринку-Р. Шухевича, як військовика, державного мужа і провідника, підкресливши, що він серед складних обставин за Другої світової війни був не лише Головним Командиром УПА, а й головою підпільного уряду України УГВР, краївим Пресвідником Революційної ОУН та одним із співініціаторів скликання першої Конференції Поневолених Народів, що дала початок АБН.

Після збірної декламації твору Ольги Лубської „Тарасові Чупринні“, у виконанні юнаків станиці пласти 3-о Куреня ім. І. Мазепи, решту програми заповнив виступ згаданого хору „Жайворонки“, який закінчив цю концертну частину піснею УПА „Вперед“ у обробці сл. п. інж. Романа Степаняка, а потім звіттонував український національний гімн „Ще не вмерла Україна“, підхоплений усіми присутніми, серед яких було багато вояків і старшин УПА.

В „Пісні про Київ“ спілкотою виступала талановита молода співачка Оля Гірняк.

Всі точки програми були широ оплескувані громадянством, вдячним виконавцям.

Сл. п. Роман Шухевич - Тарас Чупринка - Тур-Р. Левовський загибув 30 років тому на полі бойової слави в боротьбі проти Росії — в ім'я свободи і державності України. Але його фізична смерть надала ще більше живучості тим національно-визвольним ідеям, за які він боровся. (п.)

90-ЛІТТЯ МОЛОТОВА ПІД МОВЧАНКОЮ

Вячеславу Молотову-Скрябіну, міністрів закордонних справ СССР, який прийшов за Сталіна після Літвінова-Фількенштейна, минуло в 1980 р. 90 літ життя. Відомий своєю тупістю й покірливістю, „Баранячий лоб“ (так його називав Сталін) ще живе десь на „дачі“ в Москві, але про його „роковини“ не згадує совєтська преса. Дослужився!..

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

МАНДРИ ПО УКРАЇНІ

Понад 135 років тому мандрував по Україні великий німецький мандрівник Йоган-Георг Коль (1808-1878). Він залишив два шеститомові твори. У другій книзі під заголовком: "Die Ukraine. Kleinrussland", цікаво і вичерпно описані наші землі.

Його науковий, безсторонній і правдивий виклад, що охоплює усі ділянки українського краєзнавства, заслуговує на увагу.

Їхав Коль від Харкова до Одеси, звідти через Львів до Перемишля.

Вміщуємо кілька цікавих уривків з його книжки. Зразу на кордоні з Московчиною, коли наблизився до першого українського села, він побачив різницю:

„Все навколо, вся природа була прекрасна на Україні, де так багато чарівності і краси.

„Хати повиті зеленною й буйним зіллям, розкинулись по узбіччях балок і поховалися в ярах. Високо, поза селом, де повівають вітри, стоїть від 50 до 100 вітряків. Тож перед мандрівником, що йде висохлим, голим і пустим степом, несподівано розгортається дуже мальовничий та небуденний образ, коли з яру вирінає українське село.

„Українці живуть у чистих хатах, що здається, усміхаються до тебе. Вони не задовольняються з того, що кожного тижня їх прибирають, як це роблять голяндці, але ще що два тижні їх білять. Тому їхні хати виглядають білі, наче свіжовибілене по-лотно.

„Я був дуже мило вражений внутрішньою будовою хати. Лише жити в цій чепурненькій світлиці! Надворі було дуже гаряче, а тут приємно та холодно! Повітря було гарне, свіже та запашне. Земля була вкрита травою, а на стінах зілля — все було чисте і чепурне. Я не можу щодо цього нахвалити українців, якщо рівняти їх з поляками та москалями.

„По українських городах росте багато квітів і зілля з двіночками, туберозами, огірками й іншою на Україні плеканою городиною. В неділю йдуть дівчата на ці городи, рвуть чудові квіти і заквітчуються, як князівни. Ба, ці українські дівчата, так дуже люблять квіти, що навіть у будні під час роботи заквітчуються і тоді скидаються на жрецінъ Фльо-

ри. А що вони люблять співати, то відбувається по тих селах таке, що рідко денебудь зустрінеш. Жінки заквітчані, під час найважчої праці безупинну співають, мов слов'ї. Тяжко змалювати читачеві словами ту повну життя картину.

„Коли ми читаємо про українців у деяких письменників (Клярка чи Гофмана), то відомо, що це народ самих Аполлонів. Але мандрівник, що вперше побачить вкритих чорноземним пилом худорлявих і змучених людей, подумає, що має перед собою расу огидних варварів. Це так зразу. Бо після докладного вивчення, помінувши окремі випадки, зовнішній вигляд говорить про них краще. Українець, що старанно чепуриться, плекає своє тіло, вбралши козацький або гвардійський однострій, обличчям більш ніжно вироблений і близчий до досконалості ніж москаль, а також шляхетніший і кращий.

„Запала ніч. Таємничо лунала тужлива пісня. Це співали люди, бо в селі ніхто не спав, всі були на вулиці, біля тинів. Українці це мабуть найбільш співучий народ у світі, хоч вони ще не подарували Європі жодного композитора. Вони співають вдень і вночі, під час забави і роботи“. Про окупантів-роліянів:

„Хоча вони тепер є панами країни, не тішаться особливою повагою. Їх зневажливо називають „ка-запами“; багато не знає іншої назви для москалів. Українці чесніші, инильніші, обичайніші, та загалом поводяться ліпше від москалів, що їм приписуються всі можливі злочини й нечесності“.

З Одеси Коль їхав через Басарабію і Буковину до Галичини. Про Карпати пише:

„Вершини гір покрилися напередодні свіжим снігом. Чарівни-білі піраміди стояли проти свіжої зелені прутської рівнини, а пісміж ними простягалося принадне Підгір'я. В горах живуть гуцули. Їх легко пізнати по барвистій одежі, певній ході та сильному топірцеві, що без нього не можуть обйтися так, як без руки, і завжди його мають при боці у чересі“.

19 жовтня ввечері прибув Коль до Львова.

„Все було дуже ясне, ілюміноване, високі domi були освітлені знизу до гори, з вулиць мерехтіли здалека довгі ряди ліхтарів, і в усіх гір навколо палахкотіли численні світла зблизька і здалека, але це була лише звичайна, буденна, вечірня ілюміна-

ція. Мусить бути кваєвид міста з цих гір — величавий. Давно вже ми не бачили чогось такого гарного і наше серце радісно забилося, коли ми в'їхали у брами великого 80,000 міста. Розсілося воно в котловині, наче квочка у гнізді. Просторі площі, публичні проходи, бульвари та сади — великі. Місто багате на церкви, високі церковні вежі, та великі будинки. Липський і дрезденський ринки вже безліч разів малювали, а львівського ні, по-моєму, це була б багато цікавіша картина. Львів має більші й елегантніші каварні ніж Дрезден або інші німецькі міста цієї величини. На вулицях Львова великий рух".

Цікаві кінцеві висновки Коль про майбутнє України:

„Немає найменшого сумніву, що колись велетенське тіло російської імперії розпадеться і Україна стане знову вільною і незалежною державою. Час цей наближається поволі, але неухильно. Українці — це нація з власною мовою, культурою та історичною традицією. Хвилево Україна роздерта поміж сусідами. Але цеглини для будови української держави лежать готові: коли не нині, то завтра з'явиться будівничий, що їх складе". З. Кирил. — 67.

60-ЛІТТЯ ОМЕЛЯНА КОВАЛЯ — ВИДАТНОГО ДІЯЧА СУМ

Від самого початку віднови Спілки Української Молоді за кордоном, по Другій світовій війні, мгр. Омелян Коваль незмінно працює над вихованням країного цвіту закордонної молоді під гаслом „Бог і Батьківщина“. Беручи активну участь в суспільно-громадському житті в Зах. Європі, Ювілят розгорнув широку активність у Брюсселі, Бельгія, де наладив Друкарню і де він редактує першоякісний, багатокольоровий журнал-місячник для молоді „Крилаті“.

Впродовж довгих років був головою Центральної Управи СУМ, а тепер є головою Виховної Ради СУМ у світі.

У В-ві ЦУ СУМ у Бельгії вийшли під дбайливим доглядом мгр. Омеляна Кovalя кілька вартісних видань для дітей і молоді, в тому „Абетка веселенька для дорослих і маленьких Л. Полтави з чудовими кольоровими ілюстраціями П. Сидоренка, повість „Сонцебори“ І. Смолія та ін. Це ж видавництво заплінявало, між ін. книжками, видати наукові праці видатного педагога проф. Г. Вашенка.

Олекса Веретенченко

Д Р У Ж Б А

Минулого не відректись,
І загадую в притузі
Міста, де я любив колись,
Міста — довічні друзі.

О, Києве і Львове май!
О, Харкове й Полтаво!
Я на дорозі життєвій
Не мудрував лукаво,
Але повсюдно, повсякчас
Вдивлявся в даль незрячу.
Що ж, виглядає, більше вас
Ніколи не побачу.

Прогомоніло, наче спів,
Життя — служіння музі.
Та вас не зрадив, Друзі!
Якщо я зрадив, — ворогів,

Америка, 1980

УВУ ВИДАВ ПЕРШИЙ ФРАНКОМОВНИЙ ЗБІРНИК ПРО ФРАНКА

Франківська конференція мала місце в Сорbonні (в листопаді 1977 р.) у Інституті порівняльної літератури, під голосуванням проф. М. Кадо і ректора В. Яніва. Конференцію ініціювала магістер УВУ О. Вітошинська, яка робила докторат у проф. Кадо, і відповідала за зібрання матеріалів та доповідів на появі книжки. Книжка була представлена українській громаді Парижу восени 1979 р. Її вага в тому, що це перша книжка про нашого Каменяра по-французьки, і в даному випадку УВУ в 250-ліття народження Сковороди. Вступ написав проф. М. Кадо.

Нижче автори і порушена проблематика:

Д-р Аркадій Жуковський, в той час доцент УВУ та викладач Національного Інституту Східніх мов та цивілізацій у Парижі: Історичне тло інтелектуальної творчості І. Франка.

Д-р Олександр Кульчицький, проф. УВУ (у той час Dekan Філос. Факульт.) — Філософічно-антропологічна діменсія Франкової поеми „Мойсей“.

Д-р Володимир Янів (професор і ректор УНУ):

Щиро бажаємо Дорогому Другові Ювілятові міцного здоров'я та нових успіхів у важливій праці!

Друзі

Панько Незабудъко

ЛІТЕРАТУРНИЙ БУР'ЯН

(Фейлетон)

Як відомо, всякий бур'ян, це непожиточні й швідливі рослини. Росте він усюди: на полях, городах, при дорогах, кавіть на неужитках і т. д. Непожиточний, бо за малими вийнятками, не стає в пригоді людині, а шкідливий, бо заглушує пожиточні рослини: збіжжя й городину. Тому добрий господар старається нищити його, дискредитувати.

В суспільному житті не обходитья також без суспільного бур'яну. Є він у політичному, громадському, культурному, науковому і т. д. житті спільноти. Це люди, які своєю роботою не приносять жодної користі спільноті, або шкодять їй. Класичним прикладом такого людського бур'яну є наші численні чергові „квіслінги“, суспільні покидьки, національні беззатченки, янчари, різна сьогоднішня московська грязь й сміття, які наввипередки помагають московському імперіальному бур'янниці заглушувати й нівечити прояви українського національного життя, в Україні, а на чужині на всі лади стараються його дистрикувати.

Завелось цього бур'яну, хоч відбирай, і серед нашої діяльності у всіх ділянках її життя, що створює розгардія у нашему суспільному житті і шкодить його розвиткові. Над одним фактом появі такого бур'яну спинимось трохи.

Живе собі безжурно на чужині один наш поет. Жие, хліб насушний жує і перо своє псує. Пише, пише й пише собі на втіху, а комусь може й на користь. Але українській національній справі з того користі як від цапа молока. Ну, нічого, хай би собі писав наздоров'ячко, ко-

„Панські жарти“ Івана Франка з погляду етнопсихології.

Д-р Борис Глинський з Філадельфії, який промувався у проф. Кадо: І. Франко і французька література.

Д-р Леонід Рудницький, професор УВУ на ЛяСал Коледжу (Філадельфія): Іван Франко та німецька література.

Д-р Ольга Вітошинська, Париж: Драматургія Івана Франка.

Д-р Володимир Косик, викладач УВУ — останньо промований у славетній Сорbonі: Еволюція соціальних та політичних поглядів І. Франка.

Д-р Аристид Вирста, проф. УВУ та Сорбони: Іван Франко і музика.

Д-р Ольга Вітошинська: Жидівське питання в творах І. Франка.

ли б він тією своєю писаниною не шкодив нам і не дискредитував нас.

Какутъ, що „собака не має що робити, то ловить свого хвоста“, а наш горе-поет не знайшов собі кращої теми, лише вихваляти члійського червоного ватажка й писаку Пабла Неруду! Ще й вмістив той похвальний віршище в своїй збірці „Ось як я видужую“.

А про нашого найбільшого поета і національного велетня Тараса Шевченка не знайшов нічого щось кращого написати, лише отаке блозніство:

„Вернувшись
із одинадцяти
років заслання
Шевченко
кідався в розпуші
в усі боки
щоб оженитись,
але навіть наймички
його не хотіли...“

Кідався великий Тарас Шевченко все своє страдницьке життя в розпуші, але не тому, що не міг оженитись, а тому, що за його часів аж забагато було розрослось отого різного національного бур'яну.

Невдалу назуву продумав автор-поет із ньюйоркської Групи на свою збірку. Куди краще пасувала б їй назва „Ось як я безнадійно хворію“.

А ще гірше, що подібний літературний бур'ян потрапив навіть до видання Шкільної Ради УККА — „Хрестоматії“ Маляра — Федоренка... — мовляв, учиться, дітоньки, „української літератури“!

СЛ. П. ПОЛК. АВЕРКІЙ ГОНЧАРЕНКО

На 80-му році життя помер у Нью Йорку 12. 4. 1980 р. й перевезений потім для похорону в Клівленді сл. п. полк. Аверкій Гончаренко, полтавець, який у ранзі тоді ще сотника керував славетним боєм під Крутами проти московсько-большевицьких полчищ Леніна, коли полягли майже всі 300 героїв-студентів у обороні столиці.

Українізував полки в рос. армії, провадив 1-м З'їздом юнаків-українців у 1917 р., який домагався створення Української Армії й підтримував Симона Петлюру — проти Винниченка й ін. Під час походу укр. армії на Київ був начальником Канцелярії Об'єднаного Штабу Гол. Отамана С. Петлюри.

В Галичині був довголітнім працівником Союзу Українських Кооператив. Під час Другої світ. війни перебував у лавах дивізії „Галичина“. На еміграції написав низку статей на кооперативні й військові теми. В. Й. П!

ЧЕРЕЗ ОЩАДНІСТЬ ДО КРАЩОГО ЗАВТРА!

УКРАЇНСЬКА ЩАДНИЦЯ „ПЕВНІСТЬ“

Security Savings and Loan Assn.

ГОЛОВНІ БЮРА:

936 N. Western Avenue
Chicago, Ill. 60622
312-772-4500

ФІЛІЯ:

2166 Plum Grove Road
Rolling Meadows, Ill. 60008
312-991-9393

УРЯДОВІ ГОДИНИ:

Понеділок 9 — 3 по пол.	9:30 — 6 веч.
Вівторок 9 — 7 веч.	9:30 — 4 по пол.

У середу — суботу

Четвер 9 — 3 по пол.	9:30 — 4 по пол.
П'ятниця 9 — 7 веч.	9:30 — 8 веч.
Субота 9 — 1 по пол.	9:30 — 12:30 по пол.

- Платимо найвищі відсотки, дозволені законом, на всіх родах ощадностей, нараховувані щоденно й виплачувані квартально.
- В „Певності“ одержуєте відсотки від відсотків.
- Сертифікати 5 $\frac{1}{4}$ % — 8%, залежно від часу й суми, на які їх вкладається.
- „Певність“ дає повну фінансову обслугу, на яку дозволяє закон.
- Вогнетривалі скриньки для перевозу цінних речей.
- Простора площа для паркування авт.

**ЩАДІТЬ В УКРАЇНСЬКІЙ ЩАДНИЦІ „ПЕВНІСТЬ“ — НАЙБІЛЬШИЙ
УКРАЇНСЬКІЙ ФІНАНСОВІЙ УСТАНОВІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ.
ВСІ ЩАДНИЧІ КОНТА ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ДО ВИСОТИ 40 ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ.**

**ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА
КООПЕРАТИВА СУМА
В ЙОНКЕРСІ, Н. Й.**

ВИДАЄ ПОЗИЧКИ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА
ОРГАНІЗАЦІЯМ; СЛУЖИТЬ: ДОБРИМ І
ДЕШЕВИМ КРЕДИТОМ, ГРОШОВИМИ
ЧЕКАМИ; УДІЛЯЄ НАЙДЕШЕВШИЙ
КРЕДИТ НА АВТА, МОРТГЕДЖІ,
ремонт домів, меблі, шпитальні рахунки,
вакації, весілля та інші цілі.

СПЕЦІЯЛЬНИЙ КРЕДИТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
Майно кожного вкладчика чи позичкодавця
забезпечене.

Приймає ощадності і платить 7% дивіденди

Безплатне забезпечення ощадностей
Безплатне життєве забезпечення

до 2,000 дол.

Адреса:

SUMA (YONKERS)
FEDERAL CREDIT UNION

301 Palisade Ave. Yonkers, N. Y. 10703
Tel.: 914-965-8560

СТЕЙТОВА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

“БУДУЧНІСТЬ”

У ДЕТРОЙТІ

СЛУЖИТЬ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗА-
ЦІЯМ ДЕШЕВИМ І ВИГІДНИМ КРЕДИТОМ.
НІЗЬКОВІДСОТКОВІ ПОЗИЧКИ НА АВТА,
ДОМИ, НАПРАВУ ДОМІВ, МЕБЛІ, ВАКАЦІІ,
ШПІТАЛЬНІ РАХУНКИ І Т. П. ПОЗИЧКИ
(КРІМ МОРТГЕДЖОВИХ) ЗАБЕЗПЕЧЕНІ
ДО 10,000 ДОЛ. БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ПОЗИЧ-
КОДАВЦЯ. ВІД ВКЛАДІВ ПЛАТИТЬ 5 $\frac{1}{4}$ %
ДІВІДЕНДИ.

Вкладчики мають безкоштовне життєве
забезпечення до висоти 2,000 дол.
Ощадності забезпечені до всякої висоти.

FUTURE CREDIT UNION OF DETROIT
4641 Martin Ave., Detroit, Mich.
3011 Caniff, Hamtramck, Mich. 48212
Tel.: 843-5411

ГОВОРІТЬ ПАНЬКО НЕЗАБУДЬКО

ЗА МОСКОВСЬКИМ ЧАСОМ

Колись, перед війною, в середній і частково у сх. Європі люди орієнтувались у часі за лондонським часом. Але після війни ситуація змінилась, бо большевицька окупація виперла не лише західні демократичні впливи, але й час також. Тепер там усе приходить за московським часом. Той московський час позначився не лише в орієнтації щодо часу, але й у культурній, науковій, право-судовій, поліційно-каральній, адміністративній і т. д. ділянках. Усі діянки державного, громадського й особистого життя підпорядковані йому. На все накладає Москва свою „тяжолую“ лапу.

За московським часом устають рано всі колгоспники, робітники й трудові інтелігенти, виконуючи норми, відробляючи суботника, „продають“ державі хліб, ідути з роботи, крадуть „по блату“ й без нього, що лиші попаде під руку, вистоють у чергах і т. д.

За московським часом кульгає там уся наука, притасувуючись повсякчасно до химерного курсу „соціалістичної найпередовішої науки“: раз вождь „великий“, „мудрій“, „найгеніальніший“, „ясне сонечко“, „батько народів“ та раптом „маленький“, „дурак“, „пересічний“, „паранойк“, „терорист“. То був Гітлер „хварист“ і „враг“, то раптом став „великий реформатор“, „друг“, то знову „бандит“ і „сволоч“, „Українські буржуазні націоналісти, мазепо-петлюро-бандерівські недобитки“ то з польською розвідкою були злігани, то з німецькою, то знову з американською, та були вони антисіоністи, то раптом стали спільнокамені сіоністів... Великі історичні постаті й події в історії поневолених Москвою народів, якщо вони не „по вкусу“ пошеханським колонізаторам, зразу їх клеймиться „зрадниками“, „ворожими антинародними актами“ й пробується викидати на смітник історії. Підсоветська „наука“ відпорює то пришиває назад, стирає то підмальовує, викидає на смітник, то відгребує з сміття.

Культура за московським часом засмерділась соцреалізмом, наче бочка оселедцями: ударна тракторно-станкова любов, одні Іллічам, партії і „батьківщині трудящих“, словословіві Москві і московському народові, „доблесний“ і „непобідний“ червоній армії, „ударникам“ чекістам і стахановцям...

За московським часом судять різні дишлі і гальські невинних, порядних людей і засилаюти їх у тюрми, концтабори й „психушки“, а там за московським часом їх „перевиховують“ кримінальні злочинці-садисти.

Пристосувавшись до московського часу, виписують проти наших національних діячів різні пасквілі писарчукі з московської грязі, а Кличук навіть свою немиту руку на Блаженнішого Патріарха Йосифа підняв. Посуджують їх у „запоражності“, хоч самі запродані з рогами й ратицями.

Написала мені племінниця з Волині, що в них справляли свято „русскої“ зими. За московським часом навіть зима в Україні мусить бути „руssкая“.

Знайома моя, тітка Одарка, якось одержала листа від сестри з Одеси з повідомленням про смерть їхнього дядька. Розповідала мені, сердита:

— Оце листа сьогодні одержала від сестри Олі з Одеси. Пише, що дядько наш помер у листопаді такого то дня о десятій годині ранку за московським часом. Ось, бачите, вже навіть і умирають там за московським часом!

Встане правда, встане воля
І Тобі Одному
Помоляться всі язики
Во віки і віки,
А покищо — течуть ріки,
Кривавії ріки...

Тарас Шевченко

БРАТСЬКА УКРАЇНСЬКА МОГИЛА В НІМЕЧЧИНІ

На лісовому пагорбі біля міста Ляуфен поблизу Травніштайну, в Західній Німеччині, виріс ще в 1943-44 роках братський український цвинтар, на якому по дві-три особи в одній могилі хоронили українців і українок-робітників зі Сходу, так зв. Остарбайтерів.

При вході до цвинтаря є напис німецькою мовою, встановлений по закінченні війни: „Тут спочивають українці-робітники, які в часі війни були примушенні працювати в Німеччині“.

Там мають бути поховані невилікувано хворі, затрощені за дроти. Не відомо, що то були за хвороби, але відомо, що у спільніх могилах поховані хлопці й дівчата 17-23 літ від роду, а одній дівчині було тільки 14 років.

Лише влітку 1978 р. німці офіційно повідомили ЦПУЕН про ті покинуті й забуті українські могили. Сподіваємося, що тепер ними хтось таки опікується.

ЧИ ЗНАЄТЕ, ЩО...

Солону морську воду вже можна легко переробляти на прісну, питтеву, з допомогою охолоджувальної машини: вона утворює кришталі прісного льоду, а сіль залишається в розчині. Щоб напитись, треба потім розтопити лід.

Про цю властивість морської води знали люди, які живуть на Півночі, дуже давно: старі крижані айзберги, плаваючі крижини, самі ставали прісними, бо з них під впливом дощів і сонця випаровувалася сіль.

Нововинайдена машина для перетворювання солоногіркої морської води на життеву заледве чи себе оправдає через дорожнечу продукції такої прісної води. Досліди тривають.

ВІДЗНАЧАЙМО 1000-ЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ УКРАЇНИ-РУСИ ВЖЕ ТЕПЕР НОВИМИ УСПІХАМИ У ВСІХ ДІЛЯНКАХ УКРАЇНСЬКОГО ОРГАНІЗОВАНОГО ЖИТТЯ — В ІМ'Я ПЕРЕМОГИ НАЦІОНАЛЬНО-ХРИСТИЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ!